

T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
UYGULAMALI İKTİSAT YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TÜRKİYE'DE YOKSULLUĞU BELİRLEYEN FAKTÖRLERİN PANEL
VERİ YÖNTEMİ İLE ANALİZİ VE MİKROKREDİ UYGULAMALARI**

Yüksek Lisans Tezi

Nurdan Kılıçoğlu

Ankara-2021

T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
UYGULAMALI İKTİSAT YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TÜRKİYE'DE YOKSULLUĞU BELİRLEYEN FAKTÖRLERİN PANEL
VERİ YÖNTEMİ İLE ANALİZİ VE MİKROKREDİ UYGULAMALARI**

Yüksek Lisans Tezi

Nurdan Kılıçoğlu

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih Ekinci

Ankara-2021

KABUL VE ONAY

Nurdan Kılıçoğlu tarafından hazırlanan ‘‘Türkiye’de Yoksulluğu Belirleyen Faktörlerin Panel Veri Yöntemi İle Analizi ve Mikrokredi Uygulamaları’’ başlıklı bu çalışma, 30/06/2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından İktisat Ana Bilim Dalı, Uygulamalı İktisat Programında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Tolga OMAY (Başkan)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih EKİNCİ (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Belgi TURAN (Üye)

Prof. Dr. Dilaver TENGİLİMOĞLU

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesi'ne uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasını;

- Akademik ve etik kurallar çerçevesinde hazırladığımı,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

Aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Haziran 2021

Nurdan KILIÇOĞLU

ÖZ

KILIÇOĞLU, Nurdan. Türkiye’de Yoksulluğu Belirleyen Faktörlerin Panel Veri Yöntemi İle Analizi ve Mikrokredi Uygulamaları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2021.

Çalışmanın temel amacı, Türkiye’de yoksulluğun belirleyicilerini ve mikrokredi uygulamalarının yoksulluk üzerindeki etkilerini analiz etmektir. Yoksulluk sözcüğü, yeterli düzeyde gelire sahip olmayan bireylerin ihtiyaç duydukları temel ihtiyaçları karşılayamaması halinde içinde buldukları maddi durumu ifade etmek için kullanılmaktadır. Çalışmada yapılan literatür araştırması sonucunda yoksulluğun belirleyicisi olarak elde edilen değişkenler panel veri yöntemi ile analiz edilmiş olup, veriler ise TÜİK veri tabanından temin edilmiştir. Elde edilen analiz sonuçları, yoksulluk ile bağımlı nüfus arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Yoksulluk ile mikrokredi arasındaki ilişki göz önüne alındığında ise bu çalışmanın bulguları, yoksulluğu yüzde 1 oranında azaltmak için kişi başına düşen mikrokredi miktarının 599 TL artırılması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Yoksulluk, Mikrokredi, Panel Veri Analizi

ABSTRACT

KILIÇOĞLU, Nurdan. Analysis of the Factors Determining Poverty in Turkey with Panel Data Method and MicroCredit Applications, Master Thesis, Ankara, 2021.

The main purpose of the study is to analyze the determinants of poverty and the effects of microcredit practices on poverty in Turkey. Poverty in general can be defined as the financial situation in which individuals who do not have a sufficient income to meet their basic needs for survival. The variables obtained as a determining factor of poverty from the literature research conducted in the study were analyzed by using panel data method. Furthermore, the data was obtained from the TUIK database. The results of the analysis showed that there is a positive relationship between poverty and the dependent population. Considering the relationship between poverty and microcredit, the findings of this study shows that in order to reduce poverty by 1 percent, the amount of microcredit per capita should be increased by 599 TL.

Keywords: Poverty, Microcredit, Panel Data Analysis

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sürecince yol gösteren, bilgi veren, her zaman yardımcı olan tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih EKİNCİ hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim ve öğretim hayatımda daima yanımda olan annem Zekiye KILIÇOĞLU ve babam Hasan KILIÇOĞLU'na tüm kalbimle teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olan, öz ablam gibi sevdiğim ve değer verdiğim, yardımımı asla eksik etmeyen Çiğdem BÖRTA'ya çok teşekkür ederim.

Simge KÖSEOĞLU ve Feven Zewdie ASSEFA'ya gösterdikleri özveri ve yardımları için teşekkürlerimi sunarım.



İÇİNDEKİLER

ÖZ	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar DİZİNİ	vi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM YOKSULLUK

1.1. Yoksulluğun Türleri	3
1.1.1. Mutlak yoksulluk	3
1.1.2. Göreli yoksulluk.....	3
1.1.3. İnsani yoksulluk	4
1.1.4. Kırsal yoksulluk	4
1.1.5. Kentsel yoksulluk.....	5
1.1.6. Kadın yoksulluğu	5
1.1.7. Yapabilirlikten yoksunluk.....	7
1.2. Yoksulluğun Belirleyicileri	7
1.3. Yoksulluk Ölçüm Yöntemleri	9
1.3.1. İnsan sayısı endeksi.....	9
1.3.2. Yoksulluk açığı endeksi	9
1.3.3. Sen endeksi	10
1.3.4. Foster-Greer-Thorbecke (FGT) endeksi	10

İKİNCİ BÖLÜM YOKSULLUĞUN ÖNLENMESİNDE BİR YÖNTEM OLARAK MİKROFİNANS – MİKROKREDİ

2.1. Mikrokredi'nin Uygulandığı İller ve Şubeleri	15
--	-----------

2.2. Mikrokredinin Özellikleri Nelerdir?.....	18
2.3. Mikrokredi Uygulamasının Çeşitleri	20
2.4. Mikrokredi Hangi Alanlarda Kullanılıyor?	21
2.5. Mikrokredi Kimlere Verilmez?	21
2.6. Mikrokredi ve Finansal Teknoloji.....	22
2.7. Türkiye’de Uygulanan Mikrokredi Çalışmaları	22
2.8. Dünyada Uygulanan Mikrokredi Çalışmaları.....	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METODOLOJİ

3.1. Analizin Amacı	31
3.2. Kullanılan Ekonometrik Model	31
3.3. Modelde Kullanılan Değişkenler	32
3.3.1. Yoksulluk	33
3.3.2. Bağımlı nüfus	33
3.3.3. Kırsal nüfus	33
3.3.4. Eğitim.....	33
3.3.5. Toplam tahsilat.....	33
3.3.6. Modelde uygulanan testler	34
3.3.7. Tanımlayıcı istatistikler.....	36
3.3.8. Nominal değer ile tahmin edilen regresyon denklemi	38
SONUÇ.....	41
KAYNAKÇA	43
TURNİTİN RAPORU.....	53
ÖZGEÇMİŞ.....	57

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Mikrokredi Uygulamasının İllere Göre Seyri	15
Tablo 3.1. Breusch-Pagan LM Test İstatistik Sonucu.....	34
Tablo 3.2. Hausman Test İstatistik Sonucu	36
Tablo 3.3. Değişkenlerin Ortalama, Standart Sapma, Minimum Ve Maksimum Değerleri.....	36
Tablo 3.4. Sabit Etkiler Modeli	38



GİRİŞ

Yoksulluk, dünyanın her yerinde yaşanmakta olan bir durumdur. Yoksulluk sadece geliştirmekte ya da geri kalmış ülkelerde değil aynı zamanda gelişmiş ülkelerde de varlığını hissettirmektedir. Yoksulluk kelimesi genel olarak insanların zihninde yalnızca ekonomik alan ile ilişkili bir durumu çağırırsa da yoksulluk sosyal alanla da soyutlanamayacak kadar ilintilidir. Ekonomik alanda kendini gerçekleştiremeyen bireyler bağlantılı olarak sosyal alandan da mahrum kalmaktadırlar.

Yoksulluğu önlenmek amacıyla dünyada uygulanan birçok program mevcuttur. Bunlardan bir tanesi “mikrokredi” programıdır. Mikrokredi uygulamasının amacı, yoksulluğun özellikle kadınlar arasında önlenmesini sağlamaktır. Mikrokredi uygulamaları ilk olarak 1976 yılında Muhammed Yunus tarafından başlatılmıştır. Bu uygulamanın en belirgin özelliği “yoksulun yoksulu” olarak nitelendirilebilecek insanları esas almasıdır. Türkiye’de ise mikrokredi uygulamaları ilk olarak 2003 yılında Prof. Dr. Aziz Akgül önderliğinde Türkiye İsrافی Önleme Vakfı tarafından Diyarbakır’da başlatılmıştır.

Yoksulluk ekonomik, kültürel ve sosyal alanlardaki eksiklik ve eşitsizliklerden kaynaklanmakla birlikte iki yıla yaklaşan bir süredir hüküm süren Covid-19 krizi ile de artmaya devam etmektedir. Birleşmiş Milletler Kadın Birimi’nin (UN Women) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın (UNDP) yayımladığı bir rapora göre “Covid-19 krizi, dünya genelinde yoksul kadınların oranını çarpıcı bir şekilde artırarak, yoksulluk içinde yaşayan kadın ve erkekler arasındaki uçurumu derinleştirecektir” (Birleşmiş Milletler Türkiye, 2020). Farré, Fawaz, González ve Graves (2020, s. 1) yaptıkları çalışmada Covid-19 krizinin kısa vadede hem ücretli hem de ücretsiz işlerde cinsiyet eşitsizliklerini güçlendirdiği sonucuna varmışlardır. Farré ve diğerleri (2020, s. 18), Covid-19 döneminde ev ve çocuk bakımındaki zorluğun erkeklere kıyasla kadınların omuzlarına yüklendiğini vurgulamaktadırlar.

Çalışmamızı daha önceki çalışmalardan ayıran temel farklılık, yoksulluk ve kişi başına düşen mikrokredi tutarının ekonometrik bir model ile analiz edilmesidir.

“Türkiye’de Yoksulluğu Belirleyen Faktörlerin Panel Veri Yöntemi ile Analizi ve Mikrokredi Uygulamaları” başlıklı tez çalışmasının amaçlarından biri yoksulluğu meydana getiren unsurların incelenmesi ve yoksulluğa etkilerinin neler olduğunun araştırılmasıdır. Çalışmanın bir diğer amacı ise, mikrokredi uygulamalarının yoksulluk ile ilişkisini ortaya koymaktır.

Bu çalışmada yoksulluğu etkileyen faktörler ve mikrokredi uygulamalarının yoksulluğa olan etkisi incelenmiştir ve ulaşılan sonuçların gelecekteki araştırmacıların çalışmalarına ışık tutması amaçlanmıştır. Çalışma üç bölüm etrafında yapılandırılmış olup, “Yoksulluk”, “Yoksulluğun Önlenmesinde Bir Yöntem Olarak Mikrokredi ve Mikrofinans” ve “Metodoloji” bölümlerinden oluşturulmuştur. Literatür taramasında tespit edilen ve analize konulmasına karar verilen değişkenler ayrı ayrı incelenerek, bunların yoksulluk ile ilişkileri ortaya konulmuştur. Söz konusu veriler 2014-2017 dönemini kapsamaktadır. Oluşturulan modeller panel veri yöntemi kullanılarak tahmin edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YOKSULLUK

Yoksulluk kelimesi en genel anlamıyla bireyin hayatta kalması için gerekli olan beslenme, barınma ve giyinme gibi temel ihtiyaçlarını karşılayamaması durumu olarak tanımlanabilir.

1.1. Yoksulluğun Türleri

1.1.1. Mutlak yoksulluk

Mutlak yoksulluk kavramı, bireyin yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan minimum (asgari) geçinme düzeyinden yoksun olma durumu olarak ifade edilebilir. Kunduracı (2011) mutlak yoksulluğu şu şekilde açıklamaktadır: “Mutlak yoksulluk tanımı, en temel bireysel gereksinimlerini bile karşılayamayan toplumun en yoksul kesimi için kullanılmakta, açlık sınırının altındaki kitleleri tanımlamaktadır” (Kunduracı, 2011, s. 97). Literatürde mutlak yoksulluk ile gelir yoksulluğu arasındaki ilişkiye dikkat çekilmektedir. “Mutlak yoksulluk, “asgari tüketim düzeyi”nin altında kalma durumu olarak ifade edilir ve bu tüketim düzeyine ulaşılabilmesi için gerekli olan minimum gelir hesaplanarak açlık ya da geçimlik yoksulluk düzeyi hesaplanır. Bu çerçevede mutlak yoksulluk gelir yoksulluğu olarak ifade edilir” (Ceyhan, 2018, s. 115).

1.1.2. Göreli yoksulluk

Görelî yoksulluk; temel gereksinimlerini karşılayabilen hane halkının sosyal açıdan kendini gerçekleştirmede kısıtlılık yaşamaması durumu olarak nitelendirilebilir. Bir başka deyişle göreli yoksulluk; yaşamını idame ettirebilecek imkânları yakalayabilen bireyin sosyal alandan dışlanma sorunsalıyla karşı karşıya kalma durumu olarak da ifade edilebilir. “Görelî yoksullukta bireyin sosyo-kültürel hayata katılım oranı göz önüne alınmakta ve insanın bir toplumsal varlık olduğu

düşünülmektedir” (Demirtürk, Bozkuş, Cephe, Aktaş, Taşdemir Afşar ve Çıngı, 2011, s.34).

Görelî yoksulluk türünün hesaplanma yöntemi bulunmaktadır. “Görelî yoksulluk sınırının hesaplanmasında öncelikle toplumun ortalama refah seviyesi belirlenir. Bu aşamada refah ölçüsü olarak amaca göre gelir düzeyi veya tüketim düzeyi seçilebilir. Sonrasında bu düzeyin belli bir oranı ise yoksulluk sınırını gösterir” (Ceyhan, 2018, s. 116).

1.1.3. İnsani yoksulluk

1997 yılında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı öncülüğünde “insani yoksulluk” kavramı gündeme getirilmiştir. İnsani yoksulluk, bireyin insanca yaşayabilmesi için gerekli olan maddi kaynaklara sahip olmasının yanı sıra sosyal, kültürel ve iktisadi kaynaklara da sahip olmasının gerekliliği ile ilintilidir. “İnsani yoksulluk kavramı, okur-yazarlık, yetersiz beslenme, kısa yaşam süresi, ana-çocuk sağlığının yetersizliği, önlenebilir hastalıklara yakalanmak gibi temel insani yeteneklerden yoksun olmak biçiminde tanımlanabilir” (Memiş, 2014, s.149).

Literatürde İnsani Gelişme Endeksinden bahsedilmektedir. “İnsani Gelişme Endeksi uzun ve sağlıklı bir yaşam, bilgiye erişim ve kaliteli bir yaşam standardı boyutlarının bütünlüğü içerisinde, olası seçimlerin genişlemesi olarak tanımlanır” (Şahin ve Gökdemir, 2016, s.6).

1.1.4. Kırsal yoksulluk

Hane halkının kendini geçindirebilecek toprağa sahip olmaması kırsal yoksulluğun başlıca nedeni olarak gösterilebilir. Tarım arazilerinin bölünmesi ile kırsal alanda yaşayan bireyler geçimlerini sağlayamamakta ve bu durumla bağlantılı olarak kırsal yoksulluk olgusu gerçeği kendini göstermektedir.

Literatürde kırsal yoksulluk ile kentsel yoksulluk arasındaki ilişkiye değinilmektedir. “Kırsal yoksulluk geçinme olanaklarını ve umudunu yitiren kitlelerin kente göç etmesi ile kentsel yoksulluğun temelini oluşturur. Kırsal yoksulluk oranının fazla oluşu kentlere göçü beslemekte ve kentsel yoksulluğun artışına zemin hazırlamaktadır”(Topgöl, 2013, s.282).

1.1.5. Kentsel yoksulluk

Kırsal yerleşim yerlerinde ekonomik alanda tutunamayan bireyler kentsel alanlara göç ederek yaşamlarını idame ettirmeye çalışmaktadır. Kırsal alandan kentsel alana gerçekleştirilen göç dalgası kentlerde var olan yoksulluk sorununu daha da derinleştirmektedir. Kentsel alanda meydana gelen yoksulluk peşinde birçok sorunu meydana getirmektedir. “Kentsel yoksulluk, sağlık, eğitim, konut, kişisel güvenlik, altyapı gibi yoklukları kapsayan, dinamik ve potansiyel boyutları olan bir sorundur” (Aydın, t.y., s.5).

Kırsal alandan kentsel alana göç edilmesi durumunun kadınlar için olumsuz sonuçlar doğurduğu göz ardı edilmeyecek bir gerçektir. Kadınlar için dezavantaj yaratmasının en önemli sebebi olarak kadınların eğitimden mahrum bırakılması gösterilebilir. “Türkiye’de kadınlar daha çok kentsel alanda işsiz kalmakta, kırsal kesimlerden göç ederek kentlere yerleşen ailelere mensup kadınların işsizlik oranı artmaktadır. Bunun en önemli nedeni kırdan kente göç eden kadının düşük eğitim düzeyine sahip olması, dolayısıyla istihdama katılımının güç olmasıdır” (Yılmaztürk, 2016, s.787).

1.1.6. Kadın yoksulluğu

Diane Pearce “yoksulluğun kadınlaşması” kavramını ilk kez gündeme getirerek literatüre katkıda bulunmuştur.

Kadın yoksulluğu özellikle ataerkil aile yapısına sahip olan ailelerde görülmektedir. Ataerkil bir ailede dünyaya gelen kız çocukları aileleri tarafından

ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Her alanda meydana gelen bu ayrımcılıklardan bir tanesi eğitim fonksiyonudur. Eğitim fonksiyonunda ailelerin önceliği erkek çocuklarına vermesi sebebiyle kız çocukları eğitimden mahrum kalmaktadır. Eğitim alamayan kız çocukları enformel sektörde çalışmaya maruz kalmaktadır. “Enformel sektörde yoğun olarak kadınlar çalışmaktadırlar. Eğitim olanaklarından yeterince yararlanamamaları nedeniyle kadınların mesleki becerilerinin eksik olması, kadınların aile içindeki konumu (asıl gelir getiricinin erkek olması nedeniyle düşük ücretli çalışmaya rıza göstermeleri), işgücü piyasasının uysal bireyleri olmaları, örgütlenme kapasitelerindeki eksiklikler, uzun çalışma saatlerine, sigortasız çalışmaya ses çıkarmamaları bunların nedenleri arasındadır” (Şener,2012,s.55).

Kırsal alanda meydana gelen kadın yoksulluğunun nedenlerinden bir tanesi kadın ile erkek arasında eşit olarak yapılmayan mal paylaşımıdır. “Kadının mülkiyet haklarından yoksun olması kaynaklar üzerinde söz sahibi olmamasına neden olmaktadır” (Eştürk ve Kılıç, 2016, s. 151).

Kırsal alandan kentsel alana göç eden kadınların hayatlarında ekonomik açıdan olumlu etkiler görülmektedir. “Kırdan kente göç süreciyle birlikte ülkemizde ücretsiz aile işçi konumundaki kadınların sayısının azaldığı, bu kadınların kentlerde ücretli ya da yevmiyeli çalışanlara dönüştükleri görülmektedir” (Yıldırım alıp ve Özdemir, 2013, s.74).

Yoksulluk olgusu insanları geçimlerini sağlayabilmek için güvencesi olmayan işlerde çalışmaya zorlamaktadır. Güvencesi olmayan bu işler hane halkını; sosyal güvenlik pirimlerinin karşılanmasından, emeklilikten, sağlıklı bir yaşamdan, iş yerinde meydana gelecek kazaların karşılanması gibi olanaklardan mahrum bırakmaktadır. Literatürde yoksulluk ile kayıt dışı çalışma arasındaki ilişkiye değinilmektedir. “Kayıt dışı çalışma ile yoksulluk arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Bir taraftan kayıt dışı sektör geliştikçe yoksulluk/kadın yoksulluğu artmakta, öte yandan yoksulluk arttıkça kişiler güvencesiz işleri kabul etmek zorunda kalmaktadırlar” (Şener, 2012, s.55).

1.1.7. Yapabilirlikten yoksunluk

Sen (2004) çalışmasında, yapabilirlikten yoksunluktan bahsederken ilk olarak özgürlük kavramına değinmektedir. İnsanların özgür olduğu takdirde kendi düşüncelerini ifade edebileceklerini, sosyalleşebileceklerini ve insanlarla etkileşime geçebileceklerini ifade etmektedir. Sen (2004), özgürlük kavramının önemine değinmektedir. Özgür olan birey kendi problemlerine çözüm bulabilecek, kendini gerçekleştirme imkânı yaratabilecektir. Sen (2004), gelir ile kapasite arasındaki ilişkiye değinmiştir: “kişinin yaşından (örneğin yaşlı ya da çok genç olanlara özgü ihtiyaçlarıyla), toplumsal cinsiyetten ve toplumsal rollerden (örneğin anneliğin ya da adet olmuş aile yükümlülükleriyle), yerleşim yerinden (örneğin su baskını ya da kuraklığa yatkınlık ya da bazı kent yaşamlarında görülen güvensizlik ve şiddetle), epidemiyolojik atmosferden (örneğin bir bölgedeki salgın hastalıklarla) ve kişinin denetleyemeyeceği -ya da sadece kısmen denetleyebileceği - diğer değişikliklerden güçlü biçimde etkilenir” (Sen, 2004, ss. 127-128).

Yukarıdaki açıklamadan yararlanılarak gelir ile kapasite arasındaki ilişki; demografik, toplumda alışıl gelen normlar ve iklim koşullarında meydana gelen değişiklikler ile bağlantılı olarak temellendirilebilir.

1.2. Yoksulluğun Belirleyicileri

Yapılan literatür araştırması ile edinilen bilgilerle, kırsal alanda yaşamakta olan insan nüfusunun, bağımlı nüfusun ve toplumun eğitim düzeyinin yoksulluğu belirlemede büyük bir öneme sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Deininger ve Okidi (2003) yaptıkları çalışmada elde ettikleri bulgularda elektriğin mevcut olduğu alanlarda yoksulluğa düşme olasılığının azalacağı, hane halkının varlığının olmasının, tarımın ve eğitimin yoksulluğu azaltmada etkili olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Rupasingha ve Goetz (2007) yaptıkları çalışmada; eğitimin yoksulluğu azaltmadaki etkisinin, kırsal alanda kırsal olmayan alandan daha yüksek olduğunu, etnik eşitsizliğin ve gelir eşitsizliğinin yoksulluğu azaltma çabalarını engellediğini, sosyal sermaye açısından zengin olan ülkelerin daha düşük yoksulluk oranına sahip olduğunu, tarım, ticaret, ulaştırma, finans ve gayrimenkul sektörleri gibi değişkenlerin yoksulluğu azaltmada önemli olduğunu ancak kırsal olmayan alanlarda bunların pek de önem arz etmediğini tespit etmiştir.

Bogale, Hagedorn ve Korf'un (2005) yaptıkları çalışmanın sonuçları arazi ve büyükbaş hayvan sahibi olmanın yoksulluğu belirlemede önemli olduğu ve hanehalkı bireylerinin yaşları ilerledikçe yoksul olma olasılıklarının azaldığı; evin reisinin kadın olduğu hanelerde mevcut kaynakların, evin reisinin erkek olduğu hanelere kıyasla kişi başına daha fazla kalori tahsis edilecek şekilde kullanıldığı; eğitim değişkeninin özellikle yoksul çocuklar için önemli bir değer taşıdığı; ekili araziye sahip ve hane reisi erkek olanların yoksul olma olasılığının, ekili araziye sahip ve hane reisinin kadın olanlara kıyasla %50 daha fazla olduğu yönündedir.

Mukherjee ve Benson (2003) yaptıkları çalışmada hane reisinin cinsiyetinin hanehalkı refahı için önemli olmadığı, yüksek eğitim seviyesinin hanehalkı için yüksek refah sağlayacağı, tarım ve hayvancılığın hanehalkı refahı için istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve kırsal kesimde hanehalkı nüfusuna eklenen her bir çocukla yoksulluk oranında da artışın meydana geldiği sonuçlarına ulaşmışlardır.

Janjua ve Kamal'ın (2011) yaptıkları çalışmanın bulguları, eğitim ve sağlık harcamalarının verimli bir şekilde kullanılması ile mutlak yoksullukta azalmanın meydana geldiği şeklindedir.

Alisjahbana ve Yusuf'un (2003) yaptıkları çalışmanın sonuçları; kentsel haneler için hane reisinin eğitiminin hem geçici hem de kronik yoksulluğu etkileyen en güçlü belirleyici olduğu, hanehalkı üyelerinin sayısının artmasının geçici ve kalıcı yoksullukla pozitif ilişki içinde olduğu, 6 yaşından küçük ve 55 yaşından büyük

bireylerin hanede var olmasının kronik yoksulluğu arttıran etkiye sahip olduğu yönündedir.

1.3. Yoksulluk Ölçüm Yöntemleri

1.3.1. İnsan sayısı endeksi

En yaygın olarak kullanılan yoksulluk endeksi, İnsan Sayısı Endeksidir. Bu endeks belirlenmiş bir yoksulluk sınırında:

H: q/n şeklindedir.

Burada;

H: İnsan Sayısı Endeksini,

q: Yoksul kişilerin sayısını,

n: Toplam nüfusu göstermektedir (Metin, 2013, s. 41).

İnsan Sayısı Endeksi, “belirli bir nüfus kesimi içindeki yoksulların oranına işaret etmek suretiyle önemli bir bilgi sağlamaktadır. İnsan sayısı endeksi sadece belirli bir nüfus kesimi içindeki yoksul insanların oranıyla ilgilenmektedir ve sadece bu oranın azaltılmasına yönelik politikalara karşı duyarlıdır” (Metin, 2013, ss. 41- 42).

1.3.2. Yoksulluk açığı endeksi

Yoksulluk Açığı Endeksi, “yoksul hanehalklarının yaşam standartları ile yoksulluk sınırı arasındaki açıkların ortalamasıdır. Bu endeks, yoksulluğun derinliğine ilişkin önemli bir gösterge sunmaktadır” (Metin, 2013, s. 42).

1.3.3. Sen endeksi

S: Sen Endeksini,

H: İnsan Sayısı Oranını,

I: Gelir Açığı Oranını,

Gp: Yoksullar arasındaki gelir dağılımını gösteren Gini Katsayısı'nı,

q: Yoksulluk sınırının altındaki kişilerin sayısını göstermek üzere Sen Endeksi aşağıdaki gibidir:

$$S:H [I+(1-I)Gp(q/q+1)] \text{ (Metin, 2013, s. 44).}$$

1.3.4. Foster-Greer-Thorbecke (FGT) endeksi

Foster, Greer ve Thorbecke tarafından 1981 yılında geliştirilen bir endekstir. FGT ölçütü, “bir parametre aracılığıyla (a) dağılıma duyarlı bir yoksulluk ölçütüdür. a ne kadar büyük olursa, endeks tarafından yoksulluğun şiddetine verilen ağırlık da o kadar büyük olacaktır” (Metin, 2013, s. 45). Buna göre FGT yoksulluk ölçütü grubu;

q a

$P_a(y,z)=1/n \sum [(z-Y_i)/z]^a ; a \geq 0$ şeklindedir.

Burada;

i: 1

n: toplam hane halkı sayısını,

q: yoksul hane halkı sayısını,

z: hane halkları için yoksulluk sınırını,

y: hane halkı gelirini,

a: yoksulluk parametresini göstermektedir.

Ölçütte a'nın aldığı değer endeksin türünü belirler.

a=0 “ise yalnızca yoksul kişilerin sayısı önemlidir ve bu durumda ölçüt İnsan Sayısı Oranına dönüşür ($P_0=H$). Bir başka ifadeyle, toplam nüfus içinde yoksul kişilerin sayısını gösterir” (Metin, 2013, s. 45).

$a=1$ “ise P ölçütü kişi başına kişi başına yoksulluk açığına eşittir.($P1=HI$). Yoksulluk sınırının yüzdesi olarak yoksul kişilerin gelirleri ile yoksulluk sınırı arasındaki farkın toplamını ifade eder” (Metin, 2013, s. 45).





İKİNCİ BÖLÜM

YOKSULLUĞUN ÖNLENMESİNDE BİR YÖNTEM OLARAK MİKROFİNANS – MİKROKREDİ

Mikrokredi uygulamaları, 1976 yılında Bangladeş Chitagong Üniversitesi Öğretim Üyesi İktisat Profesörü Muhammed Yunus tarafından gündeme getirilmiş ve akabinde dünya çapında yayılmaya başlamıştır. Muhammed Yunus yoksulluğun nedenini eğitimsiz olmakta görmemekte, bunun aksine iş kurabilecek yeterli sermayeye sahip olmamakla ilişkilendirmektedir. Muhammed Yunus mikrokredi uygulamasını 42 yoksul kişiye 27 dolar vererek başlatmış, verdiği borç karşılığında faiz almadan ve borcu alan kişilerin istedikleri zaman geri ödeyebildiği bir sistem oluşturmuştur. Muhammed Yunus uyguladığı mikrokredi çalışmalarının başarılı olmasından dolayı 2006 yılında Nobel Barış Ödülüne layık görülmüştür. Mikrokredi uygulamasının amacı; dar gelirli bireylere ihtiyaç duydukları bankacılık hizmetlerini sunmak, onların iş kurmalarını sağlayarak kendine yetebilen birey haline getirmek, tefeci ve benzeri yönde insanları gasp eden illegal kuruluşlardan korumaktır.

Literatürde mikrokredi uygulamasının işlevi hakkında sıkça tekrarlanan söz öbeği şu şekildedir: “Mikrokredi sisteminde, krediden yararlanacak olan kişiye ne yemesi için bir balık verilir ne de balığın nasıl tutulacağı öğretilir. Sadece o kişinin balık tutmak için ihtiyacı olan bir ağ veya kayık kiralaması veya alması sağlanır” (Serinlikli, 2016, s. 603).

Türkiye’de mikrokredi uygulaması 2003 yılında Prof. Dr. Aziz Akgül önderliğinde Türkiye İsrافی Önleme Vakfı tarafından Diyarbakır ilinde altı kadına 500 TL verilerek başlatılmıştır. Türkiye Grameen Mikrofinans Programı (TGMP) Türkiye İsrافی Önleme Vakfı tarafından kurulmuştur. Türkiye Grameen Mikrofinans Programı Grameen Trust ile iş birliği yapmakta olup, kâr amacı gütmeyen bir mikrofinans kuruluşudur. Mikrokredi özellikle eğitim almamış ya da eğitim seviyesi düşük olan insanları, özellikle de kadınları hedeflemektedir. Türkiye Grameen Mikrofinans

Programından kredi alabilmek için beş kişilik grup oluşturmak gerekmektedir. Grubun üyelerinin akraba olmamaları esastır.

“Kredi müşterisi ve dolayısıyla bir grubun üyesi olabilmek için kırsal yörelerde ekilebilir 10 dönümden daha az toprağa sahip olmak ya da kentte yaşayanlar için bu değerde varlığa sahip olmak yeterlidir” (Dişbudak ve İnci, 2019, s.87). “Kredi alanlar aldıkları parayı ortak hizmetler karşılığı olarak %20 fazlasıyla haftalık taksitlerle 1 yılda geri ödemektedirler” (Akbiyık ve Şahin, 2009, s.1743).

Mikrokredi uygulamasının amacı; kadınların ekonomiye katılmalarını sağlamak, istihdamlarını arttırarak kendilerine güven duymalarını sağlamak, sosyalleşebilmeleri için olanak tanımak ve refahlarını yükseltmektir.

Mikrokredi uygulaması sosyal ve ekonomik alanda hanehalkının yaşam şartlarında değişime yol açmaktadır. “Mikrokredinin ekonomik amaçları öncelikle gelirden artış ve gelir çeşitliliği oluşturmak, üretim artışı sağlamak ve insanların kendini güvende hissetmesini sağlamaktır. Sosyal olarak ise, insanların (özellikle kadınların) ekonomik olarak bağımsız hale gelerek sosyal açıdan daha bağımsız birey olmalarını sağlamaktır” (Özmen, 2012, s. 115).

Mikrokredi uygulamasında kadın ve erkekler krediyi beraber kullanmakla birlikte öncelik kadınlara verilmektedir. “Kadınların daha çok kabul görmesinin nedenleri ise daha çok sorumluluk sahibi olduklarının düşünülmesi, ödemelerini geciktirmeden düzenli bir şekilde yapacaklarına olan inanç ve düşük riskli ve daha gerçekçi yatırımlara yöneleceklerinin düşünülmesidir” (Dişbudak ve İnci, 2019, s.74).

Mikrokredi uygulamaları pek çok açıdan bireylerin yaşamlarında etki göstermektedir. Bunlardan bir tanesi istihdam ile olan ilişkidir. “Mikrokredi esasen yoksulluğu önleme adına yaygınlaşmış bir araç olmakla birlikte, özellikle kadınlara girişimci olarak çalışabilme ve hatta yanlarında diğer aile bireylerinin ve başka kişilerin de çalışmasına olanak tanıyan bir sistem olması nedeniyle, istihdam üzerinde de etkisi olmaktadır” (Demir, 2016, ss.67-68).

2.1. Mikrokredi'nin Uygulandığı İller ve Şubeleri

Aşağıda yer alan tablolarda Mikrokredi uygulamalarının hangi illerde ne zaman açıldığı listelenmiş, uygulamanın seyri gözler önüne sunulmuştur.

Tablo 2.1. Mikrokredi Uygulamasının İllere Göre Seyri

Sıra No	Şube adı	Açılış Tarihi	Durumu
1	Abdul Kadir Aksu Diyarbakır Sur Şubesi	18.07.2003	Aktif
2	Diyarbakır Bismil Şubesi	18.07.2003	Aktif
3	Diyarbakır Bağlar Şubesi	1.07.2005	Aktif
4	Hüsnü Özyeğin Diyarbakır Ergani Şubesi	1.09.2006	Aktif
5	Ankara Şubesi	9.11.2006	Aktif
6	Batman Şubesi	7.12.2006	Aktif
7	Mardin Şubesi	21.05.2007	Aktif
8	Diyarbakır Silvan Şubesi	1.06.2007	Kapandı
9	Gaziantep Şubesi	9.07.2007	Aktif
10	Yozgat Şubesi	17.07.2007	Aktif
11	Zonguldak Şubesi	20.07.2007	Aktif
12	Çankırı Şubesi	3.08.2007	Aktif
13	Kahramanmaraş Şubesi	3.09.2007	Aktif
14	Eskişehir Odunpazarı Şubesi	5.09.2007	Aktif
15	Rize Şubesi	7.03.2008	Aktif
16	Sivas Şubesi	8.03.2008	Aktif
17	Amasya Şubesi	25.03.2008	Aktif
18	Kayseri Şubesi	12.04.2008	Aktif
19	Gaziantep Şahinbey Şubesi	13.05.2008	Gaziantep Şubesi ile Birleşti.
20	Niğde Şubesi	25.05.2008	Aktif
21	Bursa Şubesi	23.05.2008	Aktif
22	Aydın Şubesi	19.07.2008	Aktif
23	Erzincan Şubesi	11.07.2008	Aktif
24	Tokat Şubesi	12.07.2008	Aktif
25	Çorum Şubesi	10.09.2008	Aktif
26	Kırşehir Şubesi	28.10.2008	Aktif
27	Şanlıurfa Şubesi	31.10.2008	Aktif
28	Eyüp Cenap Gülpınar Şanlıurfa Şubesi	31.10.2008	Aktif
29	Turgay Ciner Kahramanmaraş Elbistan Şubesi	27.11.2008	Aktif
30	Siirt Kurtalan N. Ö. Şubesi	21.11.2008	Kapandı
31	Diyarbakır Kayapınar Şubesi	1.12.2008	Aktif
32	Hatay Şubesi	13.01.2009	Aktif
33	Mardin Kızıltepe Şubesi	2.02.2009	Aktif
34	Ramazan Öz Hatay İskenderun Şubesi	18.01.2009	Aktif
35	Malatya Şubesi	12.02.2009	Aktif
36	Adıyaman Şubesi	10.03.2009	Aktif
37	Bingöl Şubesi	14.04.2009	Aktif

Tablo 2.1. (devam). Mikrokredi Uygulamasının İllere Göre Seyri

Sıra No	Şube adı	Açılış Tarihi	Durumu
38	Bilecik Şubesi	2.04.2009	Aktif
39	Burdur Şubesi	8.04.2009	Aktif
40	Ahmet Kaya Bağ Isparta/ Yalvaç Şubesi	9.04.2009	Aktif
41	Şanlıurfa Viranşehir Şubesi	2.06.2009	Kapandı
42	Samsun Şubesi	5.06.2009	Aktif
43	Mv Holding Balıkesir Şubesi	16.07.2009	Aktif
44	Kahramanmaraş Afşin Şubesi	15.07.2009	Aktif
45	Manisa Şubesi	27.07.2009	Aktif
46	Vehbi Bilgin Elazığ Şubesi	20.09.2009	Aktif
47	Elazığ Kovancılar Şubesi	26.10.2009	Kapandı
48	Denizli Şubesi	4.12.2009	Aktif
49	Muğla Şubesi	18.09.2009	Aktif
50	Afyon Kocabıyık Afyonkarahisar Şubesi	31.11.2009	Aktif
51	Bursa Yenişehir Şubesi	19.12.2009	Aktif
52	Hakkari Yüksekova Şubesi	1.01.2010	Kapandı
53	Nihat Gökyiğit Artvin Şubesi	2.01.2010	Aktif
54	Trabzon Şubesi	17.02.2010	Aktif
55	Muş Şubesi	15.03.2010	Aktif
56	Feyyaz Berker Konya Şubesi	28.04.2010	Aktif
57	Erzincan / Kemaliye Şubesi	14.05.2010	Aktif
58	Aksaray Şubesi	28.04.2010	Aktif
59	Bursa / Mustafakemalpaşa Şubesi	26.05.2010	Aktif
60	İzmir / Buca Şubesi	20.05.2010	Aktif
61	Kırıkkale Şubesi	30.04.2010	Aktif
62	Iğdır Şubesi	21.10.2010	Aktif
63	Vuslat Doğan Sabancı İstanbul Bağcılar / Çatalca Şubesi	16.12.2010	Aktif
64	Sinop Şubesi	26.01.2011	Aktif
65	Bitlis Şubesi	2.02.2011	Kapandı
66	Şırnak Şubesi	7.04.2011	Kapandı
67	Ordu Şubesi	22.04.2011	Aktif
68	Karaman Şubesi	18.04.2011	Aktif
69	Kırklareli Şubesi	9.03.2011	Aktif
70	Kastamonu Şubesi	18.05.2011	Aktif
71	Çatalca Şubesi	28.07.2011	Kapandı
72	Sancaktepe Şubesi	1.09.2011	Kapandı
73	Antalya Şubesi	28.11.2011	Aktif
74	Eyüp Şubesi	1.12.2011	Kapandı
75	Galip Öztürk Samsun Salıpazarı Şubesi	23.01.2012	Aktif
76	Ayvacık	23.01.2012	Kapandı
77	Adana/Sarıçam Şubesi	9.01.2012	Aktif
78	Adana/Seyhan Şubesi	9.01.2012	Aktif
79	Mersin Şubesi	9.01.2012	Aktif
80	İstanbul/Şişli Şubesi	20.01.2012	Kapandı
81	Sema Doğan İstanbul Sarıyer Şubesi	20.02.2012	Aktif
82	Erzurum Şubesi	16.04.2012	Aktif
83	Kocaeli/ Darıca Şubesi	11.06.2012	Aktif

Tablo 2.1. (devam). Mikrokredi Uygulamasının İllere Göre Seyri

Sıra No	Şube adı	Açılış Tarihi	Durumu
84	Kütahya Şubesi	20.03.2012	Kapandı
85	Edirne Şubesi	30.04.2012	Aktif
86	Sakarya Şubesi	10.05.2012	Aktif
87	Nazilli Şubesi	2.07.2012	Aktif
88	Nizip Şubesi	15.06.2012	Aktif
89	İstanbul/Beykoz Şubesi	20.09.2012	Kapandı
90	Kilis Şubesi	12.11.2012	Kapandı
91	İnegöl Şubesi	3.12.2012	Aktif
92	Yumurtalık Şubesi	10.12.2012	Kapandı
93	Van Şubesi	1.04.2013	Aktif
94	Gemlik Şubesi	9.04.2013	Kapandı
95	Malatya Aydın Aksoğan Şubesi	10.06.2013	Kapandı
96	Yozgat/Sarıkaya Şubesi	12.06.2013	Kapandı
97	Sosyal Market Vakfı Beyoğlu Şubesi	25.07.2013	Aktif
98	Çanakkale Şubesi	17.09.2013	Aktif
99	İzmit Şubesi	11.11.2013	Aktif
100	Reyhanlı Şubesi	30.10.2013	Aktif
101	Aydın Batı Şubesi	31.10.2013	Aktif
102	Arhavi Şubesi	31.12.2013	Kapandı
103	Bandırma Şubesi	2.01.2014	Aktif
104	Osmangazi Şubesi	26.03.2014	Kapandı
105	Çan Şubesi	26.03.2014	Kapandı
106	Maltepe	27.03.2014	Kapandı
107	Biga Şubesi	16.09.2014	Kapandı
108	Bozöyük Şubesi	16.09.2014	Kapandı
109	Osmaniye Şubesi	17.04.2014	Aktif
110	Soma Şubesi		Aktif
111	Göksun Şubesi		Aktif
112	Türkoğlu Şubesi		Aktif
113	Kızılay Hakkari		Aktif
114	Kızılay Şırnak		Aktif
115	Giresun Şubesi		Aktif
116	Balıkesir Edremit Şubesi		Aktif
117	Mardin Ömerli Şubesi	6.Ağu	Aktif
118	Mardin Midyat Şubesi	6.Eyl	Aktif

Mikrokredi Kimlere Verilir?

Türkiye İsrافی Önleme Vakfı mikrokredi hedef kitlesini (Akgül, 2006) şu şekilde belirtmiştir:

- “Kadınlar,
- İşsiz gençler,
- İşsiz yaşlılar,
- Özürlüler ve gaziler,
- Küçük ölçekli çiftçiler,
- Sokaktaki sahipsiz çocuklar,
- Çocuklarını, Çocuk Esirgeme Kurumu’na vermek mecburiyetinde kalan aileler,
- Topraksız köylüler,
- Orman köylüleridir” (Akgül, 2006).

2.2. Mikrokredinin Özellikleri Nelerdir?

Türkiye Grameen Mikrofinans Programı prensiplerini şu şekilde belirlemiştir (Türkiye Grameen Mikrofinans Programı, 2021):

- “Yoksulluktan hem aile içinde hem de toplumda en fazla etkilenen kişilerin kadınlar olduğu gerçeği dikkate alındığında, kadınların böyle bir ortamdan kurtulmalarına destek sağlamak amacıyla, mikrokredi sadece kadınlara verilmektedir. Ancak erkek, kadın tarafından alınan mikrokrediden yararlanabilir.
- Kredi kullanmak isteyen yoksul kadınlar beşer kişilik gruplar oluştururlar. Kendi güvendikleri, benzer geçmişe sahip kişilerden oluşan grup bir hafta boyunca, günde bir saat olmak üzere üç günlük eğitimin ardından tüm mikrokredi özellikleri ve şartlarını öğrenirler. Grup olarak kabul edilir ve kredi almaya hak kazanırlar.
- Kadının alacağı mikrokredi sayesinde, ev kadınlığından iş kadınlığına geçiş sağlanmaya başlanır. Kadın, artık ailesinin gelirine katkı sağlayan bir kişi konumuna gelirken, çocukların daha iyi yetişmeleri, eğitimlerine ve beslenmelerine de yardımcı olur.

- Mikrokredi, teminatsız ve kefaletsiz kredi almak için, aynı mahallede oturan benzer ekonomik ve sosyal şartlarda yaşayan beş kadının bir araya gelmesi sonucu oluşturulan gruptaki mikrogirişimcilerin her birine ayrı ayrı verilir.
- Verilen mikrokredi bir yıllık olup, haftalık taksitlerle 48 haftada geri alınmaktadır.
- Türkiye Grameen Mikrofinans Programı'ndan para alındığı hafta içinde mutlaka yapılması düşünülen gelir getirici faaliyet için kullanılmalıdır.
- Mikrokredi uygulamasında; birinci yılda başlangıç kredisi 100 TL-1.500 TL arasında bir miktar verilir. Daha sonraki yıllarda sermaye birikimi merdiveni yaklaşımıyla, mikrokredi alan kişinin çalışma başarısına bağlı olarak kredi miktarı arttırılır. Üstün başarı gösterenlere "Girişimci Kredisi" verilir.
- Mikrokredide kefalet, teminat veya senet benzeri işlemler istenmediği gibi icra takibi de yapılmaz. Mikrokredide esas olan insanların birbirine güvenmesi ve inanmasıdır.
- Mikrokredinin sürdürülebilir olması ve daha fazla kişiye ulaşabilmesi yanında, mikrokredi çalışmalarının işletme maliyetlerinin karşılanması için, verilen hizmetlerin karşılığı olarak bir hizmet maliyeti alınmaktadır. TGMP mikrokredi uygulamasında hedef kâr olmayıp, sürdürülebilirlik olduğundan, sadece işletme giderlerini karşılayacak oranda hizmet bedeli tahsil edilir.
- Mikrokredi, temelinde grup bilinciyle hareket eden bir sistemdir. Kadın dayanışması, yardımlaşma ve komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesi amaçlanarak yaratılmıştır. Karşılıklı güvene dayalı bir sistem olması sebebiyle bireysel kredi kullanılmamaktadır. Grup oluşturmak zorunludur.
- Vefat kaza sonucu oluşmuş ise Mikrosigorta vasıtasıyla vefat eden mikrogirişimcilerin kalan borcu ödenmektedir. Vefat doğal ölüm olarak olmuş ise; mikrogirişimcinin yakınları borcunu ödeyerek kapatabildikleri gibi, yakınların ödeme gücü olmamaları durumunda TİSVA Mütevelli Heyeti'nin kararına istinaden mikrogirişimcinin kalan mikrokredi borç tahsilinden vazgeçilmektedir" (TGMP,2021).

- “Grup üyelerinin mikrokredi alabilmeleri için birinin diğerine kefil olması esastır” (Akbiyık ve Şahin, 2009, s.1743).

2.3. Mikrokredi Uygulamasının Çeşitleri

Türkiye Grameen Mikrofinans Programı, Mikrokredi uygulamasının çeşitlerini beş başlık altında açıklamıştır (Türkiye Grameen Mikrofinans Programı, 2021):

- Temel Kredi: “Normal olarak mikrokredi almak isteyen dar gelirli kadınlara verilen ve ilk yılda 100 TL-1.500 TL arasında değişen miktarlardaki kredidir.
- Girişimci Kredisi: Temel krediyi alanlar arasından ticari potansiyel gösteren, başarılı ve iş kadını olma yolunda önemli adımlar atmış ve onu kanıtlamış olan mikrokredi kullanıcısı kadınlara birinci yıldan sonra, her yıl en fazla 1.000 TL artırarak verilen kredidir.
- Hayvancılık Kredisi: Hayvan yetiştiriciliği yapmak isteyen mikrogirişimciler için 2.000 TL’ye kadar verilen ve geri ödemesi 26 hafta boyunca yapılan mikrokredi türüdür.
- Sosyal Kalkınma Kredisi: Mikrogirişimcilerin aldıkları mikrokredilerin yanında, kendilerine ek gelir getirici ticari faaliyetlerde bulunmaları için sunulan, temizlik ürününden kozmetiğe kadar onbeş çeşit ürünün içerisinde bulunduğu mikrokredi türüdür ve geri ödemesi 46 hafta boyunca yapılır.
- İletişim Kredisi: Mikrogirişimcilerin kullandıkları mikrokredilerin yanında, teknolojik olarak da gelişimlerini sağlamayı amaçlayan mikrokredi türüdür. Mikrogirişimciler bu mikrokredi çeşidi sayesinde günümüz teknolojisinde kullanılan akıllı telefonlara sahip olabilmektedir. Mikrokredi geri ödemesi 46 hafta boyunca yapılmaktadır” (TGMP,2021).

2.4. Mikrokredi Hangi Alanlarda Kullanılıyor?

2006 yılında mikrokredi uygulamasından kredi alan kadınların aldıkları krediyi kullandıkları sektörlerin dağılımı Akgül (2006) tarafından şu şekilde verilmiştir:

- “%27’si; bakkal, kahvehane, terzi, kuaför, sobacı dükkanı, camcı, kasap, kasetçi, elektrik malzemesi, mermer dükkanı gibi dükkanlar açarak,
- %18’i; hayvan alım-satımı, aşçılık, sebze ve meyve alım-satımı, hayvan yemi alım-satımı, halı alım-satımı, biber alım-satımı, boyacılık için malzeme alımı gibi ticari faaliyetler,
- %17’si; süt ineği, inek yetiştiriciliği, keçi ve koyun yetiştiriciliği gibi faaliyetler,
- %16’sı; el sanatları, yoğurt yapımı, peynir yapımı, çocuklar için kıyafet yapımı, tatlı yapımı, çeyizlik eşya yapımı gibi değişik üretim faaliyetleri,
- %10’u; güzellik malzemesi satımı, bisiklet kiralama, dikiş-nakış makinesi, çamaşır makinesi, motosikletle eşya taşıma, buzdolabı alıp buz satımı gibi hizmetler;
- %8’i; sebze, kıyafet, ekmek, çikolata, çerez, balık satışı gibi seyyar satıcılık,
- %4’ü; ise sebze, pamuk ve buğday yetiştiriciliği gibi ziraat işinde kredi kullanmaktadırlar” (Akgül, 2006, s.3).

2.5. Mikrokredi Kimlere Verilmez?

- “Grup oluşturmayan kişilere (grup içerisinde yer almayan kişilere) ve başvuruyu müteakip yeri ve tarihi bildirilen 5 iş günü süreli başlangıç eğitimine katılmayanlara, mikrokredi verilmez.
- Mikrokredi için başvurup gurup oluşturan, 1 haftalık eğitime de katılan ancak eğitim süresince yapılan gözlem ve incelemelerde kredinin geri dönüşü için güven telkin etmeyenlere,
- Devletin aleyhine suç işlemiş olanlara,
- Daha önce aldığı krediyi ödemeyenlere veya geri ödemelerini düzenli yapmayanlara mikrokredi verilmez” (Akbıyık ve Şahin, 2009, s.1744).

2.6. Mikrokredi ve Finansal Teknoloji

Finansal teknolojinin temel amacı finansal hizmetlerin daha uygun maliyetle ve hızlı bir şekilde sunulabilmesidir (Sezal, 2020, s. 234). Finansal teknoloji uygulaması bireylerin ATM ya da bankalara gitmeye gerek duymadan mobil alanda işleri yürütebilmelerini sağlamaktadır. Finansal teknoloji uygulaması için dikkat çekilen noktalar; mobilitayı arttırması, yenilikçi alanlara fırsat tanınması ve zamandan tasarruf sağlamasıdır. Akkan (2018, s. 5) çalışmasında finansal teknoloji uygulaması ile 3-4 kişinin bir araya gelerek küçük bir sermaye ile bankacılık ve finans faaliyetlerine girebileceğine değinmiştir. Finansal teknoloji uygulamasına tüketiciler tarafından rağbet gösterilmesinde, internet aracılığıyla her yerde kolaylıkla erişilebilmesi ve tüketicilere iş olanağı sağlaması etkili olmaktadır. Ashta (2018, ss.235- 237- 238) yaptığı çalışmada mikrofinans ve dijital ya da finansal teknoloji ile ilgili haberlere bakılarak çalışmanın yapıldığını ve haberlere Europresse veri tabanından erişildiğini vurgulamaktadır. Çalışmanın sonucunda yoksulların mikrofinans kuruluşlarına gitmeden finansal hizmetlere erişebildiğini, birçok mikrofinans kurumunun kurum içi bilgilerini daha küçük mikrofinans kurumlarıyla paylaştıklarını vurgulamaktadır. Shaikh (2020, s. 200) çalışmasında mikrofinans programının finansal teknolojiyi hem arz hem de talep yönlü operasyonlara kapsamlı bir şekilde dâhil ettiğini, finansal teknolojinin e-kitle fonlamasında kullanılmasının daha geniş ve şeffaf katılımı mümkün kıldığını, yazılım programının kullanılması ile sözleşme mekaniklerinin taranmasının ve yürütülmesinin, işlem maliyetlerinin, evrak işlerinin, dokümantasyonun ve sürekli izlemenin azaltılmasını sağlayacağını vurgulamaktadır.

2.7. Türkiye’de Uygulanan Mikrokredi Çalışmaları

Literatür taraması sonucunda, mikrokredi uygulamalarının hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar verdiği anlaşılmaktadır. Ülkemizin bazı yerlerinde pozitif etki yaratıp, kadınların ekonomik ve sosyal alanda gelişmelerine katkı sağlarken; bazı

yerlerinde ise kadınların ekonomik alanda gelişmelerine katkı sağlayamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Arı ve Diner'in (2015) çalışmalarında elde ettikleri bulgu, Antalya'da mikrokredi uygulamasının kadınların girişimcilik adına kendilerini gerçekleştirmeleri için olanak tanımadığı yönündedir.

Aşkın ve Barış (2015) ise çalışmalarında, Tokat'ta gerçekleştirilen mikrokredi uygulamasının kadın istihdamını arttırıcı yönde etkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Özdemir (2019) araştırmasını Gaziantep'te yürütmüştür ve bu çalışmada ortaya konan kimi hipotezlerde mikrokredi uygulaması özgüvende, özsaygıda, sosyal statüde ve ekonomik alanda artışa yol açarken kimi hipotezlerde ise söz konusu uygulama özgüvende, özsaygıda, sosyal statüde ve ekonomik alanda bir değişim görülmemekte ya da hiç fayda sağlamamaktadır.

Özmen'in (2012) çalışmasında elde ettiği bulgu, mikrokredi kullanımında bir birimlik artışın, kendi hesabına çalışan kadın sayısında 0,038 birimlik bir değişime neden olduğu şeklindedir.

Tömen (2013) çalışmasında, Antalya'da yürütülen mikrokredi uygulamalarının kadınların girişimciliğini gerçekleştirme ve yoksulluklarını ortadan kaldırmada tam anlamıyla etkide bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Çolakoğlu ve Öz (2014) çalışmalarında, Sakarya'da yürütülen mikrokredi uygulamasının kadınlara ekonomik yönden katkı sağladığına ancak sosyal ve kültürel yönden eksik kaldığına dikkat çekmiştir.

Sancak-Baktır'ın (2014) çalışmasında mikrokredi kullanmaya başlayan yoksul kadınlar için sosyo-ekonomik açıdan olumlu sonuçların meydana geldiği; mikrokredi uygulamasından sonra Güneydoğu Anadolu Bölgesinde İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgelerine kıyasla daha çok iyileşmelerin meydana geldiği; Güneydoğu Anadolu

Bölgesindeki kadınların mikrokrediden sonra aile içinde saygınlığa kavuştukları, kadınların da aile içi karar alma süreçlerine katılabildikleri, ekonomik özgürlüklerini ve kendilerine olan güvenlerini kazandıkları, çocuklarının eğitim masraflarını karşılayabildikleri, kişisel gelirlerinin arttığı; Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki kadınların yoksulluktan kurtulma umutlarının arttığı ve geleceğe güvenle bakabildikleri; Güneydoğu Anadolu ile Ege ve Marmara Bölgelerinde yaşayan kadınların kendi işlerini kurabildikleri ve herhangi bir işte çalışmaya başlayabildikleri; diğer bölgelerde meydana gelen iyileşmelerin Güneydoğu Anadolu Bölgesinde meydana gelen iyileşmelere kıyasla geride kaldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Şengür ve Taban'ın (2012) Eskişehir ilinde gerçekleştirdikleri çalışmada elde ettiği bulgular, mikrokredi uygulamasının yoksul kadınlar için olumlu yönde etkili olduğu ve bu uygulama vesilesiyle kadınların gelir ve istihdam açısından yüksek seviyelere ulaştığı şeklindedir.

Çelik ve Gültekin'in (2009) Şanlıurfa ilinde gerçekleştirdikleri çalışmaları sonucunda elde edilen bulgular, kadınların iş alanlarını kendilerinin belirlemesinin mikrokredi sistemi üzerinde olumlu etkisi olduğu yönündedir.

Burtan-Doğan ve Kaya (2013) Diyarbakır ilinde gerçekleştirdikleri çalışmada, mikrokredi etkinliğini birinci derecede açıklayan faktörün ekonomik güçlenme olduğuna ve bu uygulamanın kadın yoksulluğunu önleme anlamında pozitif bir etkiye sahip olduğuna dikkat çekmiştir.

Çuhadar ve Algan (2019) Türkiye'yi temel alarak yaptıkları çalışmada kadın yoksulluğu ile kendi hesabına çalışan kadın sayısı arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunduğuna ve mikrokredi ile kendi hesabına çalışan kadın sayısı arasında ise pozitif anlamlı bir ilişki bulunmadığına vurgu yapmıştır.

Akatay ve Bayraktutan'ın (2012) Kocaeli ilinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında elde ettikleri bulgular, mikrokredi uygulamalarıyla yoksul kadınların

geçimlerini sağlayabildikleri ve mikrokredi uygulamalarının kentsel yoksulluğu azalttığı yönündedir.

Ece'nin (2014) Şırnak ilinde yaptığı çalışmasında elde ettiği sonuçlar ise mikrokredi kullanan kadınların girişimcilik yönünden mikrokredi kullanamayan kadınlara değil ev kadınlarına benzedikleri, ayrıca mikrokredi kullanımı ya da girişimcilik faaliyetlerinden sonra kadınların sosyal hayatında önemli değişiklikler meydana geldiği şeklindedir.

Tapşın'ın (2016) İzmit'te yaptığı çalışmaya göre mikrokredi sonrasında kadınların aylık gelirlerinde artış gözlenmekte, kadınlar işlerini geliştirmeyi düşünmekte, işyeri sahibi olan kadınlar yine kadın işçi çalıştırmakla birlikte işyeri sahibi olmayanlar işçi çalıştırmamaktadır.

Kutluay-Tutar ve Alpaslan (2017) Niğde ilinde yürüttükleri çalışmada mikrokredi uygulamaları ile kadınların kendilerini ekonomik anlamda daha güçlü ve aile içerisinde söz alabilen konumda görmeye başladıkları sonucuna ulaşmıştır.

Fidan ve Yeşil'in (2014) Bilecik ilinde yürüttükleri çalışmada ise kadınların mikrokredi uygulaması ile kendilerini ekonomik olarak özgür hissettikleri, aileye katkıda bulunarak daha çok söz sahibi oldukları, hedeflerini daha iyi belirledikleri ve bakış açılarını daha da geliştirdikleri bulgularına ulaşılmıştır.

Taşpınar (2013) yaptığı çalışma sonucunda mikrokredi kullanımından sonra kadınların iş sahibi olmalarına, istihdama katılmalarına, toplumdaki konumlarının güçlenmesine, özgüvenlerinde artış yaşamalarına, kendi ayakları üzerinde durabilmelerini sağlaması nedeniyle mikrokredi uygulamasının ekonomik ve sosyal açıdan olumlu etkiler yarattığına dikkat çekmiştir.

Akbiyık ve Şahin (2009) tarafından yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgular mikrokredi uygulaması ile kadınların gelirlerinde artış olduğu, kredi alanların

işlerini büyüterek işçi alımlarına başladıkları ve kendilerine olan özgüvenlerinin arttığı yönündedir.

Altunöz'ün (2015) çalışması, her bir birimlik mikrokredi tutarı kullanımı ile kendi hesabına çalışan kadın sayısında 0,043 birimlik değişime neden olduğunu göstermiştir.

Tüzün-Rad ve Altıkulaç (2016) da yaptıkları çalışmada mikrokredi uygulamasının ekonomik katkısının yadsınamaz bir gerçek olduğu, sosyal ve kültürel fonksiyonlarda ise geri planda kaldığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Gür (2012) ise çalışmasının sonucunda TGMP, TOG ve KEDV'nin istihdam yarattığına, bu durumdan özellikle kadınların faydalandığına ve kadınların girişim teşebbüslerini desteklediklerine vurgu yapmıştır.

2.8. Dünyada Uygulanan Mikrokredi Çalışmaları

Aşağıda yer alan açıklamalar dünyada gerçekleştirilen mikrokredi uygulamaları hakkında bilgi vermektedir. Uygulanan mikrokredi programlarının sonuçlarına bakıldığında bazı bölgelerde ekonomik alanda katkı sağladığı ancak bazı bölgelerde herhangi bir gelişme sağlayamadığı görülmektedir.

Bayrak ve Sultakeev (2018) tarafından Kırgızistan'da gerçekleştirilen çalışmada elde edilen bulgular, Kırgızistan'da uygulanan mikrokredi uygulamalarının yoksulluğu azaltıcı yönde etkisinin bulunmadığını göstermiştir.

Mohapatra ve Sahoo (2009) Hindistan'da gerçekleştirdikleri çalışmada, araziye sahip olma ile mikrofinans uygulamasına katılım arasında pozitif yönde bir etki ve regresyon analizinin sonucunda da sahip olunan hayvan sayısı ile mikrokredi programına katılım oranı arasında yine aynı yönlü bir etki tespit etmiştir.

Maru ve Chemjor (2013) tarafından Kenya'da gerçekleştirilen çalışma göstermektedir ki mikrokredi programı ile satın alınan varlıkların arttırılması

sağlanırken gıda, güvenlik, barınma ve sağlık gibi alanlarda da refahın nasıl arttırılacağı konusunda eğitimler verilebilmektedir.

Noreen ve Khan'ın (2011) Pakistan'da gerçekleştirdikleri çalışma, kadının güçlenmesinde mikrokredi miktarının, babanın/kocanın eğitiminin, babanın malvarlığının ve sahip olunan erkek çocuk sayısının önemli derecede etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular, mikrokrediyi kendi inisiyatifiyle kullanan kadınların güçlenmesinde bu durumun pozitif bir etki oluşturduğuna işaret ederken, krediyi aile üyelerinin kullanması sonucunda ise bunun pozitif bir etki yaratmadığını göstermektedir.

Khatun ve Hasan (2015) Bangladeş'te gerçekleştirdikleri çalışmada mikrofinansın kredi piyasasına esnek erişim sağlayarak kadınları ekonomik açıdan bağımsız kıldığına, kadınlara finansal özgürlük sağladığına, mikrokredinin kadınlara özgüven ve prestij sağladığına ve politik anlamda farkındalıklarının arttığına dikkat çekmiştir.

Kumar, Hossain ve Gope (2013) Bangladeş'te gerçekleştirilen çalışmada grup tartışmalarında ve görüşmelerinde kadınların, kocalarının düşüncelerine önem verdikleri, böylece erkeklerin de kredi kullanımında bir miktar karar alabildikleri ve yine kadınların ürünleri pazarlamada çeşitli sorunlarla karşılaştıkları sonucuna varmışlardır.

Kratzer ve Kato (2013) Tanzanya'da gerçekleştirdikleri çalışmada tasarruf ve gelir kontrolü hususunda mikrofinans üyelerinin, mikrofinans üyesi olmayanlara kıyasla kendi kararları doğrultusunda kontrol sahibi oldukları; karar alma fonksiyonunda mikrofinans üyelerinin, olmayanlara kıyasla kendi kararlarını kendilerinin aldıkları; sahiplik fonksiyonunda mikrofinans üyelerinin, olmayanlara göre dayanıklı ve daha fazla varlığa sahip oldukları; öz saygı fonksiyonunda mikrofinans üyelerinin evlerine ve topluma yaptıkları katkıdan dolayı kendilerine değer verdiklerini ve erkeklerle eşit haklara sahip olmaları gerektiğini düşündükleri; kendine yeterlilik fonksiyonunda mikrofinans üyelerinin, olmayanlara kıyasla

toplumda özgürce iletişime girebildikleri; hareketlilik fonksiyonunda mikrofinans üyelerinin, olmayanlara kıyasla ev içi faaliyetlerin dışında ev dışı faaliyetlere de katıldıkları bulgularına ulaşmıştır.

Al-Mamun, Wahab, Mazumder ve Su (2014) Malezya'da gerçekleştirdikleri çalışmada AIM mikrokredi programına katıldıktan sonra karar verme sürecinde hanehalklarının %51'inde değişme olmazken, %49'unda değişiklik olduğu; %45'inin ödünç alma yeteneğinin geliştiği; haftalık grup toplantılarıyla kadınların birbirleriyle fikirlerini, deneyimlerini ve bilgilerini paylaştıkları; kaynak üzerindeki kontrollerinin geliştiği; aile kararının kontrolünün geliştiği; ankete katılanların %43'ünün dışarıda çalışma becerilerinin arttığı ortaya konmuştur.

Nader (2007) Kahire'de gerçekleştirdiği çalışma sonucunda gelir, malvarlığı, çocukların okullaşması ile mikrokredi arasında pozitif bir ilişki tespit ederken; sağlık değişkeninin mikrokredi ile önemli ilişkisinin olmadığına ve ailede uyum değişkeninin mikrokredi ile pozitif ancak anlamlı olmayan bir ilişkisinin mevcut olduğunu ifade etmiştir.

Idris ve Agbim (2015) Nijerya'da gerçekleştirdikleri çalışma sonucunda mikrokredinin kadın girişimcilerin serbest meslekleri, eğitim-öğretim düzeyleri ve beceri kazanmaları üzerinde olumlu yönde etkileri olduğuna, yine kadınların ekonomik olarak güçlenmesinde pozitif katkısı bulunduğu vurgu yapmıştır.

Mohan ve Sarumathi'nin (2011) Hindistan'ın Pondicherry bölgesinde gerçekleştirdikleri çalışmada SHG (Self Help Group) mikrokredi programına katıldıktan sonra kadınların maaşlarının önemli ölçüde arttığı, kırsal kesimdeki kadınların okuryazarlık düzeyinin arttığı, çocukların eğitimi konusundaki farkındalıklarının geliştiği, çevre konusundaki farkındalıklarının arttığı, ekonomik ve sosyal olarak güçlendikleri ve yoksulluk seviyelerinin düştüğü tespit edilmiştir.

Cartwright, Khandker ve Pitt (2003) tarafından Bangladeş'te gerçekleştirilen çalışmada, kadın kredisinin kadınların ev içi karar alma mekanizmalarında daha fazla rol oynamalarına, finansal ve ekonomik kaynaklara erişmelerine, daha büyük sosyal

ağlara ve daha fazla hareket özgürlüğüne sahip olmalarına, aile planlamasına ve ebeveynlik hakkında eş ile iletişimin artmasına vesile olduğuna değinilmiştir. Erkek kredisinin ise kadınların fiziksel hareketliliği, tasarruflara ve ekonomik kaynaklara erişim ve bazı hane içi işlemleri yönetme gücü gibi hususlarda kadınların güçlenmesi bakımından olumsuz etkilere yol açtığı vurgulanmıştır.

Afrin, Ahmed ve Islam (2008) ise Bangladeş'te gerçekleştirdikleri çalışmada mikrokredi uygulamasının kırsal kesimde yaşayan kadınların girişimciliği üzerinde olumlu etkisi olduğunu ifade etmişlerdir.





ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METODOLOJİ

Bu başlık altında analizin amacı, analize dâhil edilen değişkenler, uygulanan testler ve testler hakkında elde edilen bulguların yorumları aktarılacaktır.

3.1. Analizin Amacı

Bu çalışmada elde edilen değişkenler; ‘yoksulluk’, ‘bağımlı nüfus’, ‘kırsal nüfus’, ‘eğitim’ ve ‘kişi başına düşen mikrokredi tutarı’dır. Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de yoksulluğu belirleyen etkenlerin araştırılması, mikrokredi uygulamalarının yoksulluğa etkisinin incelenmesi ve sonuçların yorumlanmasıdır.

3.2. Kullanılan Ekonometrik Model

Panel Veri Yöntemi;

- I. “Panel veriler bireyleri, firmaları, eyaletleri, ülkeleri, vs. zaman içerisinde ele aldığından, bu birimlerde mutlaka heterojenlik olur, ki bu da genellikle gözlemlenemez.
- II. Panel veri yatay-kesit gözlemlerin zaman serilerini biraraya getirerek, “daha çok aydınlatıcı veri, daha çok değişkenlik, değişkenler arasında daha az doğrusal bağlantı, daha çok serbestlik derecesi ve daha çok etkinlik” verir.
- III. Yinelenen yatay-kesit gözlemler üzerinde çalışmasıyla, panel veri değişim dinamiklerinin incelenmesinde daha uygundur. İşsizlik dönemleri, istihdam değişimi, işsizlik süresi ve işgücü hareketliliği panel veri ile daha iyi incelenir.
- IV. Salt yatay-kesit veya salt zaman serisi verilerinde gözlemlenemeyen etkileri panel veri daha iyi şekilde bulabilir ve ölçebilir.

- V. Ölçek ekonomileri ve teknolojik değişim gibi olgular salt yatay-kesit veya salt zaman serisi verilerine göre panel veriyle daha iyi incelenebilir” (Gujarati, 2016, ss.405- 406).

Panel veri yönteminde, klasik modelde birim sayısı N ve zaman devre sayısı T olarak ifade edilir.

$$Y_{it} = \beta_{0it} + \beta_{1it} X_{1it} + \beta_{2it} X_{2it} + \dots + \beta_{kit} X_{kit} + u_{it}$$

Bu denklemde “Y: Bağımlı değişken, X_k : Bağımsız değişkenler, β_{0it} : Sabit parametre, diğer β 'lar eğim parametreleri ve u ise hata terimidir. i alt indisi birimleri (birey, firma, şehir gibi), t alt indisi zamanı (gün, ay, yıl gibi) ifade etmektedir. Değişkenlerin, parametrelerin ve hata teriminin i ve t alt indisini taşıması panel veri setine sahip olduklarını göstermektedir” (Uluyol ve Türk, 2013, s. 374). “Y değişkeni, birimden birime ve bir zaman periyodundan ardışık zaman periyoduna farklı değerler alan bağımlı bir değişken olduğunda, kesit boyutu için i, zaman periyodu için t olmak üzere iki alt indisle ifade edilmektedir. Bu genel model, sabit ve regresyon parametrelerinin her zaman periyodunda her bir birey için ayrılmasına izin vermektedir” (Pazarlıoğlu ve Gürler, 2007, s. 37).

k alt indisi ise açıklayıcı terim sayısını ($k=1,2,3,\dots,N$) ifade etmektedir.

3.3. Modelde Kullanılan Değişkenler

Kullanılan veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) veri tabanından ve TGMP’ndan (Türkiye Grameen Mikrofinans Programı) temin edilmiştir. Veriler 2014-2017 yılları arasını kapsamaktadır. Bağımlı değişken yoksulluk iken; bağımsız değişkenler ise bağımlı nüfus, kırsal nüfus, eğitim ve toplam tahsilattır. Yoksulluk, bağımlı nüfus, kırsal nüfus ve eğitim değişkenleri TÜİK’ndan temin edilirken toplam tahsilat değişkeni ise TGMP’ndan temin edilmiştir.

3.3.1. Yoksulluk

Modelde yoksulluk değişkeni bağımlı değişken olup *pov2* kodu ile adlandırılmıştır. *pov2* değişkeni, yoksul sayısının (bin kişide) yoksulluk riskinin %60 endeksli kesimidir.

3.3.2. Bağımlı nüfus

Modelde bağımlı nüfus değişkeni *dep* kodu ile adlandırılmıştır. Veri’de yer alan bağımlı nüfus, 15 yaşın altındaki ve 65 yaşın üzerindeki aralığındaki yaşı içermektedir.

3.3.3. Kırsal nüfus

Kırsal nüfus değişkeni *rural* kodu ile adlandırılmıştır. TÜİK, kırsal nüfus tanımını “nüfusu 20.000 ve daha az olan köy ve beldeler” olarak açıklamaktadır.

3.3.4. Eğitim

Eğitim değişkeni *edu* kodu ile adlandırılmıştır. Eğitim değişkeni ile 25-65 yaş aralığındaki nüfusun okuma-yazma bilmeyen kesimi ifade edilmektedir.

3.3.5. Toplam tahsilat

TGMP’nin 2014-2017 yılları arasında haftalık kişi başına düşen mikrokredi tutarının TL cinsinden değeridir. Toplam tahsilat değişkeninin kodu *microcredit* olarak adlandırılmıştır.

3.3.6. Modelde uygulanan testler

En küçük kareler (OLS) yöntemi

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_i + \varepsilon_i$$

- β_0 : Bütün birimlerin ortak kesişme noktası, β_1 : Tahmin edilen X_i parametresinin eğimi, ε_i ise hata terimidir.
- “Klasik model de, hem sabit hem de eğim parametrelerinin birimlere ve zamana göre sabit olduğu yani bütün gözlemlerin homojen olduğu varsayılmaktadır” (Yerdelen-Tatoğlu, t.y., s.7/13).

Breusch-Pagan testi

“Tesadüfi etkiler modeline karşı havuzlanmış EKK modelinin uygun olup olmadığını sınamak için havuzlanmış EKK modelinin kalıntılarına dayanan Lagrange Multiplier (LM) testi geliştirilmiştir” (Uluyol ve Türk, 2013, s. 375). “Rastsal etkiler modeli ile havuzlanmış model arasında seçim yapılabilmesini sağlayan bu test ile birim etkilerinin varyansının sıfır olması durumunda, rastsal etkinin havuzlanmış model ile çözülebileceği sınanmaktadır” (Çakır ve Küçükkaplan, 2012, s. 76).

$$H_0: \text{Var}(u) = 0$$

$$H_1: \text{Var}(u) \neq 0$$

Tablo 3.1. Breusch-Pagan LM Test İstatistik Sonucu

Model	Breusch-Pagan
1	0.0000**

**Katsayı 0.05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Yapılan test sonucunda, Breusch-Pagan testinin sonucunun 0.05'ten küçük olması nedeniyle en küçük kareler modeli reddedilmiş, tesadüfi etkiler modeli kabul edilmiştir.

Hausman testi

Modelde, sabit etkiler modeli (FEM) ile rassal etkiler modeli (REM) arasında seçim yapmak için Hausman testi uygulanmıştır. Yapılan test sonucunda rassal etkiler modeli reddedilmiş, sabit etkiler modeli kabul edilmiştir.

Hipotezler aşağıdaki gibi kurulmuştur:

H_0 = Açıklayıcı değişkenler ile birim (spesifik) etki arasında korelasyon yoktur.
 H_0 hipotezinde tesadüfi etkiler modeli uygun modeldir.

H_1 = Açıklayıcı değişkenler ile birim (spesifik) etki arasında korelasyon vardır.
 H_1 hipotezinde sabit etkiler modeli uygun modeldir.

Sabit Etkiler Modeli

- “Katsayıların birimlere veya birimler ile zamana göre değiştiğinin varsayıldığı modellere, sabit etkili modeller denmektedir” (Pazarlıoğlu ve Gürler, 2007, s. 38).
- “Eğim parametreleri tüm yatay-kesit birimleri için aynı ($\beta_i = \beta$) iken, sabit parametre birim etkisi içermesi sebebiyle birimden birime değişmektedir” (Yerdelen-Tatoğlu, t.y., s. 5/12).
- “Sabit etkiler modeli, birim etkilerin (μ_i) dolayısıyla birimler arası farklılıkların sabit olduğu ve sabit terimdeki farklılıklarla ifade edilebildiği durumlarda kullanılmaktadır”(Yerdelen-Tatoğlu, t.y., s. 4/16).
- “Sabit etkiler, gözlenemeyen etkilerin, açıklayıcı değişkenler ile korelasyonlu olmasına izin verir” (Yerdelen-Tatoğlu, t.y., s. 8/10).

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{it} + \mu_i + v_{it}$$

Burada μ_i , birim etkidir ve bu modelde bölge heterojenliğini gösteren terimdir.

$$v_{it} = \varepsilon_{it} + a_i$$

v ve ε hata terimi iken, a_i yalnızca enine kesit alt simgeye sahiptir; çünkü zamanla değişmeyen (ırk ve cinsiyet gibi) atlanmış değişkenlerin fonksiyonudur.

Rassal Etkiler Modeli

- “Tesadüfi etkiler modelinde birim etki (μ_i) sabit olmadığından sabit parametre içerisinde değil, tesadüfi olduğundan hata payı içerisinde yer almaktadır” (Yerdelen-Tatoğlu, t.y., s.5/16).
- “Tesadüfi etkiler modelinde bağımsız değişkenler ile birim etki arasındaki korelasyonun sıfır olduğu varsayılmakta iken, sabit etkiler modelinde sıfırdan farklıdır” (Yerdelen-Tatoğlu, t.y., s. 5/12).
- “Zaman sabiti değişkenler tesadüfi etkiler modelinde yer alabilir ve tahmin edilebilirken, sabit etkiler modelinde yapılan dönüşümlerle modelden düşmektedir” (Yerdelen-Tatoğlu, t.y., s. 5/12).

Tablo 3.2. Hausman Test İstatistik Sonucu

Model	Olasılık	Sonuç
1	0.0321**	Sabit Etkiler Modeli

**Katsayı 0.05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Yukarıda yer alan tablo Hausman testi sonucunu göstermektedir. “Açıklayıcı değişkenler ve birim (spesifik) etki arasında korelasyon yoktur” şeklinde kurulan H_0 hipotezi 0.05 anlam düzeyinde reddedilmiştir. Bu bağlamda sabit etkiler modeli tutarlı ve rassal etkiler modeli tutarsızdır.

3.3.7. Tanımlayıcı istatistikler

Tablo 3.3. Değişkenlerin Ortalama, Standart Sapma, Minimum Ve Maksimum Değerleri

Değişken	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
pov2	16.43438	2.692296	9.881231	23.59554
rural	20.13006	17.13706	.0977971	63.73063
dep	33.14939	3.7472	28.47859	41.96833

microcredit	85.67478	220.8671	.4665293	1684.79
edu	1.272899	.7875658	.3735672	3.373204

Yukarıda yer alan tabloda *pov2*, *rural*, *dep*, *microcredit* ve *edu* değişkenlerinin ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri yer almaktadır.

- 26 bölge için yoksulluk (*pov2*) değişkeninin ortalama değeri 16.43438'dir.
- Kırsal nüfus (*rural*) değişkeninin ortalama değeri 20.13006'dır.
- Bağımlı nüfus (*dep*) değişkeninin ortalama değeri 33.14939'dir.
- Toplam tahsilat (*microcredit*) değişkeninin kişi başına düşen ortalama TL değeri 85.67478'dir.
- Eğitim (*edu*) değişkeninin ortalama değeri ise 1.272899'dir.

Standart sapma ile verilerin ne kadarının ortalamaya yakın olduğu bulunur. Standart sapma küçük ise veriler ortalamaya yakın, standart sapma büyük ise veriler ortalamadan uzak yerlerde dağılmıştır.

Tabloda *pov2*, *dep*, *rural* ve *edu* değişkenlerinin standart sapma değerleri küçüktür ve ortalamaya yakındır; *microcredit* değişkeninin standart sapma değeri büyüktür ve bu nedenle ortalamaya uzaktır.

- *pov2* değişkeninin minimum değeri 9.881231 olup, "Zonguldak, Karabük, Bartın" bölgesine aittir.
- *rural* değişkeninin minimum değeri .0977971 olup "İstanbul" bölgesine aittir.
- *dep* değişkeninin minimum değeri 28.47859 olup "Van, Muş, Bitlis, Hakkari" bölgesine aittir.
- *microcredit* değişkeninin minimum değeri .4665293 olup "İstanbul" bölgesine aittir.
- *edu* değişkeninin minimum değeri .3735672 olup "Mardin, Batman, Şırnak, Siirt" bölgesine aittir.
- *pov2* değişkeninin maksimum değeri 23.59554 olup "Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan" bölgesine aittir.

- *rural* değişkeninin maksimum değeri 63.73063 olup “Kastamonu, Çankırı, Sinop” bölgesine aittir.
- *dep* değişkeninin maksimum değeri 41.96833 olup “Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli” bölgesine aittir.
- *microcredit* değişkeninin maksimum değeri 1684.79 olup “Şanlıurfa, Diyarbakır” bölgesine aittir.
- *edu* değişkeninin maksimum değeri 3.373204 olup “Aydın, Denizli, Muğla” bölgesine aittir.

3.3.8. Nominal değer ile tahmin edilen regresyon denklemi

Sabit etkiler modeli için oluşturulan denklem aşağıda belirtilmektedir:

$$pov2_{it} = \beta_0 + \beta_1 dep_{it} + \beta_2 rural_{it} + \beta_3 edu_{it} + \beta_4 microcredit_{it} + \mu_i + v_{it}$$

Tablo 3.4. Sabit Etkiler Modeli

	Sabit Etkiler Modeli
Bağımlı Değişken	pov2
dep	1.8745803** (0.007)
rural	.36909628 (0.105)
edu	-.21313248 (0.370)
microcredit	-.0016685* (0.091)

$$pov2_{it} = \beta_0 + \beta_1 dep_{it} + \beta_2 rural_{it} + \beta_3 edu_{it} + \beta_4 microcredit_{it} + \mu_i + v_{it}$$

Model, sabit etkiler (*fixed effect*) tahmincilerinden otokorelasyon ve değişen varyansa dirençli olan grup içi tahminci kullanılarak çözüm yapılmıştır. *pov2* bağımlı değişken; *dep*, *rural*, *edu* ve *microcredit* bağımsız değişkenler; β_0 sabit parametre; diğer β 'lar eğim parametreleri olup μ_i gözlemlenemeyen birim etkiyi temsil eder. $v_{it} = \varepsilon_{it} + a_i$; v ve ε hata terimi iken, a_i yalnızca enine kesit alt simgeye sahiptir; çünkü zamanla değişmeyen (ırk ve cinsiyet gibi) atlanmış değişkenlerin fonksiyonudur.

Tablo incelendiğinde, *pov2* bağımlı değişkeni üzerinde *dep* değişkeni anlamlı olumlu, *microcredit* değişkeni için ise anlamlı negatif etkisi gözlemlenmiştir. Sabit etkiler modeline göre yoksulluğun 1 puan azalması için kullanılan kişi başına düşen mikrokredi (*microcredit*) miktarının 599 TL artması gereklidir.



SONUÇ

Yoksulluğun en genel anlamlı tanımı bireyin temel ihtiyaçlarını karşılayamama durumu olarak yapılabilir. Yoksulluk küresel bir sorunu teşkil etmekte olup, sadece gelişmekte ya da geri kalmış ülkelerde değil aynı zamanda gelişmiş ülkelerde de varlığını hissettirmektedir. Yoksulluğu önlemek amacıyla 1976 yılında Prof. Dr. Muhammed Yunus tarafından mikrokredi uygulamaları gündeme getirilmiştir. Muhammed Yunus'un bu uygulama neticesinde ulaşmak istediği hedef kitlesi yoksulun yoksulu olarak nitelendirilebilecek dar gelirli insanlardır. Yoksul insanların banka ve benzeri işletmelere gidemeyip, kendilerine iş kurabilecek sermaye bulamamaları durumundan hareketle oluşturulan mikrokredi uygulamaları yoksul insanlar için cazip bir uygulama olmuştur. Mikrokredi uygulamalarını diğer bankalardan ayıran ve yoksul insanlara katkı sağlamasını sağlayan temel unsurlar; faiz almaması, kefalet, senet ya da kefil istememesidir. Bu unsurlar mikrokredi uygulamasını yoksulların gözünde avantajlı hale getirmektedir. Bu çalışmanın amacı Türkiye'de yoksulluğu belirleyen faktörleri analiz etmek ve mikrokredi uygulamalarının yoksulluğa olan etkisini incelemektir. Bu çalışmanın kısıtlılığı ise dört yıllık dönemi kapsamaktadır. Yoksulluğun belirleyicilerini analiz etmek için panel veri analiz yöntemi kullanılmıştır. Literatür taraması sonucunda yoksulluğu belirleyen faktörler olarak üç açıklayıcı değişken elde edilmekte olup örneklem 2014-2017 yılları arasını kapsamaktadır. Açıklanan değişken yoksulluk oranıdır. Açıklayıcı değişkenler ise bağımlı nüfus, kırsal alanda yaşayan nüfus, kişilerin eğitim düzeyi ve kişi başına düşen mikrokredi miktarıdır. Bağımlı nüfus ile yoksulluk arasında pozitif ilişki gözlemlenmiştir. Bağımlı nüfus arttıkça yoksulluk da artmaktadır. Yoksulluk ile kişi başına düşen mikrokredi tutarı arasında anlamlı negatif ilişki gözlemlenmiştir. Yoksulluğun 1 puan azalması için kişi başına mikrokredi tutarının 599 TL artması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda mikrokredi uygulamaları yoksullukla mücadele için önem teşkil etmektedir.



KAYNAKÇA

- Afrin, S., Ahmed, S. U. ve Islam, N. (2008). A Multivariate Model of Micro Credit and Rural Women Entrepreneurship Development in Bangladesh. *International Journal of Business and Management*, 3(8), 169-185.
- Akatay, M. ve Bayraktutan, Y. (2012). Kentsel Yoksulluk ve Mikro Finansman: Kocaeli Örneği. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 1-34.
- Akbıyık, N. ve Şahin, L. (2009). Mikro kredi Uygulaması ve Ekonomik Kriz. 20 Mayıs 2021 tarihinde <http://abakus.inonu.edu.tr/xmlui/handle/11616/12201?show=full> adresinden erişildi.
- Akgül, A. (2006). Aileleri İle Birlikte Sadece Diyarbakır'da Yaklaşık 20,000 Aşırı Yoksul Mikro Kredi İmkanından Yararlanıyor Mikro Kredi Uygulamasında 3.000'den Fazla Üyeye Kredi Verildi. Türkiye İsrافی Önleme Vakfı. 20 Mayıs 2021 tarihinde <http://www.israf.org/public/admin/filemanager/uploaded/mikro-kanunlar.pdf> adresinden erişildi.
- Akgül, A. (2021). Türkiye'de Mikro Kredi Uygulaması, 18 Mayıs 2021 tarihinde <http://www.israf.org/public/admin/filemanager/uploaded/mikrokredi.pdf> adresinden erişildi.
- Akkan, M. (2018). Dünya'nın Yükselen Yıldızı: Fintek Uygulamaları ve Türkiye. Konya Ticaret Odası, Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü.
- Alisjahbana, A. ve Yusuf, A. A. (2003). Poverty Dynamics in Indonesia: Panel Data Evidence. *Working Paper in Economics and Development Studies*, 200303.

- Al-Mamun, A., Wahab, S. A., Mazumder, M. N. H. ve Su, Z. (2014). Empirical Investigation on the Impact of Microcredit on Women Empowerment in Urban Peninsular Malaysia. *The Journal of Developing Areas*, 48(2), 287-306.
- Altunöz, U. (2015). Mikro kredilerinin kadın istihdamı ve kalkınmaya etkileri: Türkiye örneği. *ÇSGB Çalışma Dünyası Dergisi*, 3(1), 7-14. 25 Temmuz 2021 tarihinde <https://kutuphane.dogus.edu.tr/mvt/pdf.php> adresinden erişildi.
- Arı, S. ve Diner, Ç. (2015). Neoliberal Ahlak ve Yoksulluk Kıskaçında Batmanlı Kadınların Mikrokredi Deneyimleri. *Kadın/Woman 2000*, 17 (2), 1-26.
- Ashta, A. (2018). News and trends in fintech and digital microfinance: Why are european mfs invisible? *Fub Business Review*, 7(4), 232-243.
doi: 10.1177/2319714518805183
- Aşkın, E. Ö. ve Barış, S. (2015). Kadın İstihdamının Artırılmasında Mikro Kredi Uygulamasının Etkisi: Tokat İli Örneği. *Çalışma ve Toplum*, 46(3), 63-94.
- Aydın, D. (t.y.). Küreselleşme ve Yoksulluk. 25 Temmuz 2021 tarihinde https://www.academia.edu/7912142/K%C3%BCreselle%C5%9Fme_ve_yoksulluk_Durmu%C5%9F_Ayd%C4%B1n adresinden erişildi.
- Bayrak, M. ve Sultakeev, K. (2018). Mikro Finans Uygulamasının Yoksulluk Üzerindeki Etkisi: Kırgızistan Örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 255 – 266.
- Birleşmiş Milletler Türkiye (2020). BM Raporu: COVID-19 kadın yoksulluğunu derinleştirecek, 15 Haziran 2021 tarihinde <https://turkey.un.org/tr/89555-bm-raporu-covid-19-kadin-yoksullugunu-derinlestirecek> adresinden erişildi.
- Bogale, A., Hagedorn, K. ve Korf, B. (2005). Determinants of Poverty in Rural Ethiopia. *Quarterly Journal of International Agriculture*, 44, 101-120.

- Burtan-Doğan, B. ve Kaya, M. (2013). Yoksullukla Mücadelede Mikro Kredi Sistemi: Diyarbakır Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(45), 144-170.
- Cartwright, J., Khandker, S. R. ve Pitt, M. M. (2003). Does Microcredit Empower Women? Evidence from Bangladesh. *Policy Research Working Paper*, 2998.
- Ceyhan, T. (2018). Yoksulluğun küresel görünümü ve sosyal politikalar kapsamında türkiye’de yoksullukla mücadele. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 53(1), 111-147.
doi: 10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.18.02.877
- Çakır, H. M. ve Küçükkaplan, İ. (2012). İşletme sermayesi unsurlarının firma değeri ve karlılığı üzerindeki etkisinin imkb’de işlem gören üretim firmalarında 2000-2009 dönemi için analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi, Jel Sınıflaması*, 30-32.
- Çelik, A. ve Gültekin, N. (2009). Yoksulluğu Önlemede Bir Sivil Toplum Yaklaşımı Olarak Mikro Kredi Uygulaması: Şanlıurfa Örneği. *Öneri*, 8(32), 233-241.
- Çolakoğlu, C. ve Öz, C. S. (2014). Türkiye’de Mikro Kredi Uygulamasının Sakarya İli Özelinde İncelenmesi. *Çalışma ve Toplum*, (43), 177-205.
- Çuhadar, P. ve Algan, N. (2019). Kadın Yoksulluğu ve Mikro Kredi: Türkiye Üzerine Bir Ampirik İnceleme. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 41(1), 83-105.
- Deininger, K. ve Okidi, J. (2003). Growth and Poverty Reduction in Uganda, 1999-2000: Panel Data Evidence. *Development Policy Review*, 21(4), 481-509.

- Demir, Ö. (2016). İstihdam yaratmada mikrokredi uygulamalarının etkinliği. *İş ve Hayat*, 25 Temmuz 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/390995> adresinden erişildi.
- Demirtürk, B. D., Bozkuş, N., Cephe, A., Aktaş, B., Taşdemir Afşar, S. ve Çıngı, H. (2011). Yoksulluk Düzeyinin Modellenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 29–67.
- Dişbudak, C. ve İnci, E. M. (2019). Yoksulluğun Finansallaştırılması: MikroFinans Uygulamaları. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 68-119.
- Ece, S. (2014). Mikro kredi kullanan kadınlar: Şırnak örneği. (Yayımlanmamış Doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Eştürk, Ö. ve Kılıç, A. (2016). Türkiye Kırsalında Kadın Yoksulluğu. *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3, 143-153.
- Farré, L., Fawaz, Y., González, L. ve Graves, J. (2020). How The Covid-19 Lockdown Affected Gender Inequality in Paid and Unpaid Work in Spain, 39.
- Fidan, F. ve Yeşil, Y. (2014). Türkiye'de Kadınların Ekonomiye Kazandırılması Açısından Mikro Kredi: Bilecik Örneği. *JED / GKD*, 9(2), 253-270.
- Gujarati, D.(2016). Örneklerle Ekonometri.Nasip Bolatoğlu(Çev.).Ankara:BB101 Yayınları.
- Gür, B. (2012). Sürdürülebilir Kalkınma, Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Türkiye'de Mikro Finansman Uygulamaları. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 87-106. 25 Temmuz 2021 tarihinde <http://acikerisim.ticaret.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11467/640/M00465.pdf?sequence=1> adresinden erişildi.

- Idris, A. J. ve Agbim, K. C. (2015). Micro-Credit as a Strategy For Poverty Alleviation Among Women Entrepreneurs in Nasarawa State, Nigeria. *Journal of Business Studies Quarterly*, 6(3), 122.
- Janjua, P. Z. ve Kamal, U. A.(2011). The Role of Education and Income in Poverty Alleviation: A Cross-Country Analysis. *The Lahore Journal of Economics*, 16(1), 143-172.
- Khatun, F. ve Hasan, M. (2015). Social Capital in Microfinance: A Critical Investigation of Bangladesh. *Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences*, 6(5), 315-323.
- Kratzer, J. ve Kato, M. P. (2013). Empowering Women through Microfinanace Evidence from Tanzania. *ACRN Journal of Entrepreneurship Perspectives*, 2(1), 31-59.
- Kumar, D., Hossain, A. ve Gope, M. C. (2013). Role of Micro Credit Program in Empowering Rural Women in Bangladesh: A Study on Grameen Bank Bangladesh Limited. *Assian Business Review*, 3(4), 114-120.
- Kunduracı, N. F. (2011). Küreselleşme ve Yoksulluk Üzerindeki Etkileri. *Yardım ve Dayanışma Dergisi*, 2(3), 93-100.
- Kutluay-Tutar, F. ve Alpaslan, C. (2017). Kadın Yoksulluğuyla Mücadelede Mikro Kredinin Etkisi ve Niğde İli Örneği. *ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 175-207.
- Maru, L. ve Chemjor, R. (2013). Microfinance Interventions and Empowerment of Women Entrepreneurs Rural Constituencies in Kenya. *Research Journal of Finance and Accounting*, 4(9).

- Memiş, H. (2014). Küreselleşme ve yoksulluk ilişkisi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1). 25 Temmuz 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/39505> adresinden erişildi.
- Metin, B. (2013). *Türkiye’de 2000 Sonrası Dönemde Uygulanan Ekonomik ve Sosyal Politikalar Temelinde Yoksulluk Sorunu “Ankara’da Uygulamalı Bir Araştırma”*. Ankara:Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Yayınları, 39.
- Mohan, K. ve Sarumathi, S. (2011). Role of Micro Finance in Women’s Empowerment (An Empirical Study in Pondicherry Region Rural SHG’s). *Journal of Management and Science*, 1(1),1-10.
- Mohapatra, S. ve Sahoo, B. K. (2009). Impact of Microfinance on Rural Poor: An Emprical Investigation from India. 20 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/235443327> adresinden erişildi.
- Mukherjee, S. ve Benson, T. (2003). The Determinants of Poverty in Malawi, 1998. *World Development*, 31(2), 339-358.
- Nader, Y. F. (2007). Microcredit and the socio-economic wellbeing of women and their families in cairo. *The Journal of Socio-Economics*, 37(2008), 644-656. doi: 10.1016/j.socec.2007.10.008
- Noreen, S. ve Khan, R. E. A. (2011). Microfinance and Women Empowerment: A Case Study of District Bahawalpur (Pakistan). *African Journal of Business Management*, 6 (12), 4514-4521.
- Özdemir, Ö. (2019). Mikro kredilerin kadının güçlendirilmesi üzerindeki etkileri: Gaziantep örneği. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.

- Özmen, F. (2012). Türkiye'de kadın istihdamı ve mikro kredi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(6), 109-130. 25 Temmuz 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/213951> adresinden erişildi.
- Pazarlıoğlu, M. V. ve Gürler, Ö. K. (2007). Telekomünikasyon Yatırımları ve Ekonomik Büyüme: Panel Veri Yaklaşımı. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 44(508), 35-43.
- Rupasingha, A. ve Goetz, S. J. (2007). Social and Political Forces as Determinants of Poverty: A Spatial Analysis. *The Journal of Socio-Economics*, 36(2007), 650-671.
- Sancak-Baktır, N. (2014). Yoksulluk Sorununun Çözümünde Mikro Finans Sistemi ve Mikro Kredi Uygulamaları: Türkiye'de Kadın Yoksulluğu Üzerine Bir Araştırma (Yayımlanmamış doktora tezi) Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Sen, A. (2004). Özgürlükle Kalkınma. Yavuz Alagon (Çev.). İstanbul: Çemberlitaş.
- Serinlikli, N. (2016). Kadın yoksulluğunu önlemede girişimciliğin önemi: Kadın kooperatifleri ve mikro kredi uygulamaları. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, International Congress of Management Economy and Policy*, 598-609. 25 Temmuz 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/670162> adresinden erişildi.
- Sezal, L. (2020). Fintek hizmetlerinin finans sektörüne etkileri ve sağlanan devlet teşvikleri. *Ekonomi, İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 233-248. 25 Temmuz 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1235012> adresinden erişildi.

Shaikh, S.A. (2020). Using fintech in scaling up islamic microfinance. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, 12(2), 186-203.

doi: 10.1108/JIABR-10-2019-0198

Şahin, G. ve Gökdemir, L. (2016). İnsani Gelişme Endeksi Bileşenlerinin Türkiye Ölçeğinde Ardl Sınır Testi İle Sınanması. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 2(1), 1-24.

Şener, Ü. (2012). Kadın yoksulluğu. *Mülkiye Dergisi*, 36(4), 51-67. 25 Temmuz 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/6> adresinden erişildi.

Şengür, M. ve Taban, S. (2012). Yoksullukla Mücadele Stratejisi Olarak Mikro Kredi Uygulaması: Eskişehir İli Örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 59-89.

Tapşın, G. (2016). Mikrokredi uygulamaları ve kadın istihdamı: İzmit örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(29), 265-292.

Taşpınar, Ç. (2013). Yoksulluğun azaltılmasında mikro kredi uygulamasının yeri: Afyonkarahisar örneği. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.

Topgöl, S. (2013). Türkiye’de yoksulluk ve yoksulluğun kadınlaşması. *C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1). 25 Temmuz 2021 tarihinde <https://kutuphane.dogus.edu.tr/mvt/pdf.php> adresinden erişildi.

Tömen, G. (2013). Türkiye grameen mikrofinans programının (TGMP) kadın yoksulluğu ve girişimciliği üzerine etkilerinin Antalya ili bağlamında araştırılması. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

Türkiye Grameen Mikrofinans Programı, 15 Haziran 2021 tarihinde <http://tgmp.net/tr/sss/0>, adresinden erişildi.

Tüzün-Rad, S. ve Altıkulaç, S. (2016). Mikro Kredi Kullanımının Kadınlar Üzerindeki Sosyo-Ekonomik Etkileri; Mersin ili. *Kesit Akademisi Dergisi*, 2(5), 25-42.

Uluyol, O. ve Türk, V. E. (2013). Finansal Rasyoların Firma Değerine Etkisi: Borsa İstanbul (BİST)'da Bir Uygulama. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 15(2), 365–384.

Yerdelen-Tatoğlu F., t.y., Panel Veri Analizi, Ders Notu, 26 Mayıs 2021 tarihinde http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/ekonometri_ue/panelverianalizi.pdf adresinden erişildi.

Yıldırım, S. ve Özdemir, A. (2013). Yapabilirlikten Yoksunluk Bağlamında Türkiye’de Kadın Yoksulluğu. *Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 2(4), 50-83.

Yılmaztürk, A. (2016). Türkiye’de kadın yoksulluğu, nedenleri ve mücadele yöntemleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(36), 769–796. 25 Temmuz 2021 tarihinde <http://dspace.balikesir.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12462/3892/aysun-y%C4%B1lmazt%C3%BCrk.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden erişildi.



TURNITIN RAPORU

Nurdan Kılıç Tez

ORIGINALITY REPORT

10%	10%	2%	3%
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	www.tgmp.net Internet Source	3%
2	www.gerzegundemhaber.com Internet Source	1%
3	www.casgem.gov.tr Internet Source	1%
4	dergipark.org.tr Internet Source	1%
5	docplayer.biz.tr Internet Source	1%
6	acikerisim.ohu.edu.tr Internet Source	<1%
7	slidex.tips Internet Source	<1%
8	acikerisim.akdeniz.edu.tr:8080 Internet Source	<1%
9	Submitted to Anadolu University Student Paper	<1%

10	www.itobiad.com Internet Source	<1 %
11	mekansalekonometri.wordpress.com Internet Source	<1 %
12	ubek-icse.com Internet Source	<1 %
13	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Student Paper	<1 %
14	medium.com Internet Source	<1 %
15	Submitted to Beykent Üniversitesi Student Paper	<1 %
16	Submitted to Inonu University Student Paper	<1 %
17	www.ankara112.gov.tr Internet Source	<1 %
18	www.calismadunyasi.gov.tr Internet Source	<1 %
19	KAYA, Emine Öner and KAYA, Bekir. "TÜRKİYE'DE HAYAT SİGORTASI ŞİRKETLERİNİN FİNANSAL PERFORMANSINI BELİRLEYEN FİRMAYA ÖZGÜ FAKTÖRLER: PANEL VERİ ANALİZİ", Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu, 2015.	<1 %

20	acikerisim.deu.edu.tr Internet Source	<1 %
21	marksistmanifesto.com Internet Source	<1 %
22	www.iibfdergi.aku.edu.tr Internet Source	<1 %
23	openaccess.maltepe.edu.tr Internet Source	<1 %
24	www.icomep.com Internet Source	<1 %
25	AYRIÇAY, Yücel and TÜRK, Veysel Eren. "Finansal oranlar ve firma değeri ilişkisi: Bist'de bir uygulama", Muhasebe ve Finansman Öğretim Üyeleri Derneği (MUFAD), 2014. Publication	<1 %
26	KAYA, Abdulkadir. "Menkul kıymet piyasaları ekonomik büyümenin bir dinamiği midir? gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere yönelik panel veri analizi", Atatürk Üniversitesi, 2014. Publication	<1 %
27	SEVİM, Uğur. "İşletme Finansal Oranlarının Hisse Senedi Getirileri Üzerine Etkisi: BİST 100 İmalat İşletmeleri Örneği", Osmangazi Üniversitesi, 2016. Publication	<1 %

28

ets.anadolu.edu.tr
Internet Source

<1 %

29

dergipark.ulakbim.gov.tr
Internet Source

<1 %

30

hdl.handle.net
Internet Source

<1 %

Exclude quotes On

Exclude matches Off

Exclude bibliography On

ÖZGEÇMİŞ**Adı ve Soyadı** : Nurdan KILIÇOĞLU**Doğum Yeri ve Tarihi** :**Öğrenim Durumu**

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	Atılım Üniversitesi	2013-2017
Yüksek Lisans	Uygulamalı İktisat	Atılım Üniversitesi	2017-2021

İş Deneyimi:

Çalıştığı Yer	Görev	Yıl
Atılım Üniversitesi	Uzman Yardımcısı	11.10.2020

Yabancı Diller : İngilizce**Yayımlar** :**E-posta** :**Telefon** :**Tarih** : 30.06.2021